

Foto damj@n

Narodni dom v Trstu Kakšen ustvarjalen teden!

Založba Mladika

Marij Čuk
Molk koloradskih hroščev

Roman bo predstavil Boris Kobal

Krst novega dela bo
izjemoma v ponedeljek,
21. novembra, ob 18. uri
v slovenskem knjižnem
središču v Trstu
(Oberdankov trg 7)

Pretekli teden je bil za Radijski oder zelo naporen, a tudi zelo ustvarjalen in zaradi tega prijeten. V četrtek, 10. novembra 2016, je v veliki dvorani Narodnega doma potekal simpozij o radijski igri, ki so ga oblikovali Jože Faganel (*Zlahtnost govora*), Jani Virk (*Besede v zraku in na tleh*), Primož Jesenko (*Naše zvočno bogastvo s poanto*), Martina Repinc (*Radijska igra na Radiu Trst A*), Janez Povše (*Kaj pomeni biti pisatelj za radio?*), Franko Žerjal (*Radijska režija kot izziv*), Lučka Susič (*Radijska igra za naše najmlajše*) in Manica Maver (*Govor, ritem, beseda - srce otroške radijske igre*).

/ str. 10
ml

P. Rupnik ob 25-letnici Centra Aletti "Prvo je življenje!"

V sakoletno srečanje slovenskih prijateljev in dobrotnikov Centra Aletti iz Rima je letos potekalo na zahvalno nedeljo, 6. novembra, v župnijski cerkvi v Dravljah. Pri evharističnem so-maševanju, ki ga je vodil p. Milan Žust, so mašniki h kruhu in vinu položili na bogoslužni oltar zahvale in prošnje za vse žive in pokojne prijatelje centra, obenem pa je bila maša iskrena zahvala Gospodu za srebrni jubilej obstoja in plodnega delovanja rimske ustanove. Kot zanimivost povejmo, da je bila letošnja maša glasbeno "primorsko" obarvana: mladi člani glasbenega društva Tamburjaši iz Vipave so s sodelovanjem vokalne skupine Grlice iz Budanj in komornega zbora Plejade iz Ajdovščine izvedli tamburaško mašo Missa de misericordia Dei, ki jo je ob svetem letu napisal Patrick Quaggiato. / str. 3

Poročne zveze in usmiljenje ISTAT in oaza

Te dni je italijanski zavod za statistiko ISTAT objavil vsakoletno poročilo o stanju poročnih zvez v Italiji. Glede na leto 2014 se je lansko leto število poročnih obredov zvišalo za 2,4%, kar je zanimiv podatek. Morda bo kdo mislil, da je pozitivno nihanje zakonskih zvez posledica bolj svežega in spravljenega pogleda papeža Frančiška in Cerkve na zakon. To ne bo povsem držalo, saj je v porastu obhajanje civilne poroke, a upada cerkvena oblika poročne zveze. Ne moremo pa niti mimo podatka, da je vztrajanje v poročni zvezi veliko bolj močno in trdno med zakonci, ki so sklenili zvezo pred oltarjem, kakor med onimi, ki so si za poročno slavje izbrali civilno obliko. / str. 14

G. Karel Bolčina

POTREBUJEŠ PROFESIONALNI SUŠILEC ZA LASE? SEDAJ JE PRAVI ČAS!*

Prinesi nam stari sušilec za lase, tudi če ne deluje več, in

MI TI PODARIMO 20 €

pri nakupu sušilca za lase "VIP Coiffeur"

www.parrucchelanza.com najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

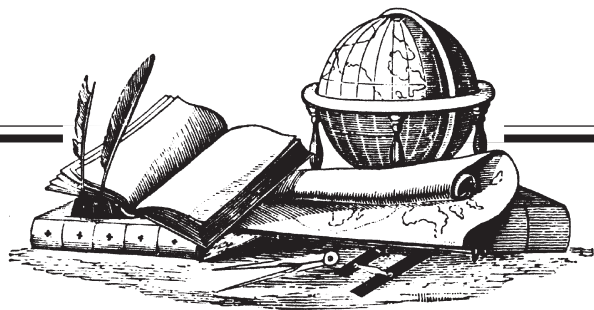
* Posebna ponudba za menjavo sušilca za lase: obe ponudbi sta veljavni do 30. oktobra 2016 PONUDBA JE PODALJŠANA DO 15. NOVEMBRA 2016

POTREBUJEŠ PROFESIONALNI SUŠILEC ZA LASE? SEDAJ JE PRAVI ČAS!*

Prinesi nam stari sušilec za lase, tudi če ne deluje več, in

MI TI PODARIMO 30 €

pri nakupu sušilca za lase "ETC Light"

Statistični podatki

Občinske zveze, padavine, odpadki in promet

Pri predsedstvu deželne vlade je izšel nov zbornik Regione in cifre (Dežela v številkah), v katerem so vsako leto zbrani mnogi statistični podatki Furlanije Julijske krajine. **Medobčinske zveze** Novost letošnje izdaje je razdelek o medobčinskih

odpadkov je v letu 2015 nekoliko padla, in sicer na 557.056 ton, ločeno zbranih jih je bilo 64%, kar je za odstotek večji podatek kot leta 2014. V ločenem zbiranju prednjači Pokrajina Pordenon (80,3%), medtem ko je na zadnjem mestu Pokrajina Trst (36,7%).

deseto mesto med italijanskimi deželami. **Cena nepremičnin pada, manj bencina, več dizelskega goriva**

Padec cen nepremičnin v Furlaniji Julijski krajini se v lanskem letu ni ustavil. To je razvidno iz razpredelnice v letnem statističnem zborniku Regione in cifre, ki ga je tudi letos – že 46. leto – izdalo predsedstvo deželne vlade.

Cena stanovanja srednje velikosti v predmestju Trsta se je v drugem semestru leta 2015 gibala med 1.270 in 1750 evri na kv. m, v istem obdobju lani pa so bile cene višje za približno 400 evrov, tako pri spodnji meji kot pri zgornji.

Padec cen so zabeležili tudi v Gorici, Pordenonu, Trziču in Vidmu, čeprav v manjšem obsegu kot v Trstu. Tržaška stanovanja so najdražja, najcenejša pa so v Pordenonu, kjer je sredi leta 2015 stanovanje v predmestju stalo med 850 in 1.150 evri na kv. m, kar je malenkost manj kot v Trziču. V Pordenonu so sicer za malenkost narasle cene vil, medtem ko so za to vrsto domovanja v ostalih deželnih središčih zabeležili rahel padec cen, še posebej v Trstu.

V zborniku Regione in cifre so tudi podatki o porabi elektrike. Po podatkih podjetja Terna prebivalci Furlanije Julijske krajine v povprečju porabijo 7.968 kWh, kar našo deželo uvršča na prvo mesto med italijanskimi deželami. Primerjava s sosednjim Venetom kaže, da je tam letna poraba manjša za skoraj 2.000 kWh na prebivalca, v Kalabriji, kjer je poraba najmanjša v Italiji, pa beležijo 2.600 kWh na prebivalca. Primerjava podatkov o prodaji goriva med letoma 2014 in 2015 ne kaže na velika odstopanja, zanimivo pa je, da je prodaja bencina nekoliko padla, točenje dizelskega goriva pa se je povečalo. Na cestah in avtocestah FJK so leta 2015 prodali slabih 171.000 ton bencina (leto prej tisoč več) in dobrih 247.305 ton dizelskega goriva (desettisoč več kot leta 2014). **ARC/PV**

Zbornik Regione in cifre za leto 2016 (Foto FJK)

zvezah, t. j. o novem upravnem subjektu, ki je zaživel z reformo lokalne samouprave konec leta 2014. Iz preglednice s statističnimi podatki 18 medobčinskih zvez je razvidno, da ima največ prebivalcev Julijska unija (234.874), ki pa je po površini na predzadnjem mestu (212,5 kv. km). Manjša je edinole zgornjesoška zveza (202,3 kv. km). Največ površine zavzema karnijska zveza, ki šteje tudi največ občin (28).

Občine Število občin v Furlaniji Julijski krajini so v letošnjem zborniku zmanjšali na 215, saj so vnesli podatek o združitvi občin Arzene in Valvasone v pordenonski pokrajini. S tem se je za malenkost spremenilo tudi razmerje med občinami glede na njihovo lego in kmetijske značilnosti. Občin v ravninskem predelu je zdaj 108, obalno-gričevnatih je 6 (vse so v tržaški pokrajini), notranjegričevnatih je 44 in hribovskih 58. Delitev po kmetijskem ključu pa kaže, da je 101 občina nekmetijska, 59 jih je kmetijskih, 56 pa goratokmetijskih.

Vreme Poglavje o vremenskih podatkih kaže, da je v Furlaniji Julijski krajini srednja temperatura znašala 13,5 stopinj Celzija, kar je za desetinko manj v primerjavi z letom 2014. Bistveno drugačne podatke pa so vremenoslovci inštitutov ISPRA in ARPA zabeležili pri meritvah padavin. V letu 2015 je zapadlo 1.126 milimetrov vode, kar pomeni, da se je količina padavin v enem letu prepolovila. Leta 2014 je bilo namreč 2.211 milimetrov padavin.

Odpadki Znani so tudi podatki, ki jih je zbrala agencija ARPA, o proizvodnji in ločevanju odpadkov v naši deželi. Količina mestnih trdnih

Promet in prevozi

V poglavju o prevozih je zabeležena rahla rast števila potnikov, ki so se poslužili letališča v Ronkah. Na aerodromu Furlanije Julijske krajine je v letu 2015 pristalo 372.119 potnikov, odletelo pa jih je 368.746 (leta 2014: 371.122 in 368.746). Primerjava med letoma 2014 in 2015 kaže, da se je pristaniški promet v lukah Trsta, Trziča in Porto Nogara po številu kontejnerjev nekoliko skrčil (s 506.764 na 501.982), a količina pretovorjenega blaga se je povečala na 62.640.332 (+200.000 v primerjavi z letom 2014). Povečalo se je tudi število vozil. Leta 2014 jih je bilo v Furlaniji Julijski krajini registriranih 1.010.877, lani pa 1.016.885. Te podatke je zbral ACL, zaobjemajo pa avtobuse, tovornjake, osebne in službene avtomobile, traktorje in vsa ostala motorna vozila. Javnih prevozov v naši deželi pa se po poizvedbi ISTAT poslužuje slaba četrtina prebivalstva (24,4), kar Furlanijo Julijsko krajino uvršča na deveto mesto med dvajsetimi deželami Italije. Z vlakom se redno vozi 34,1% deželnega prebivalstva nad 14. letom, kar FJK umešča na

FOTOGRAFIJA TEDNA

Najbrž ste že sili nenehne poročanja, debat, kritik in hval na račun zmage Donald Trumpa na ameriških predsedniških volitvah. Tisti, ki so do včeraj govorili, kako pomembno je, da zmaga Hillary Clinton, in so napovedovali njeno zmago, vam danes razlagajo, zakaj je zmagal Trump. Da nekaj na tej relaciji ni v redu, veste sami. Višek je dosegel razpiti prvi mož Evropske unije, Juncker, ki se je besno odzval na Trumpovo zmago pred dnevi, ko je dejal, da tako ne gre, saj mu bodo morali zdaj dve leti razlagati, kako se mora obnašati. Ker oni že vedo, kako mora iti, ne? Če odmislimo dobesedno neznosno "klofanje" slovenskih časnikarjev, vsaj večine, klofanje pomeni iztepanje in natepanje preproge ali divana, ki danes še vedno razlagajo, zakaj bi bila boljše stara in preživela predstavnica najslabšega kapitala Clintonova, v ta krog sodi tudi Juncker, bomo rekli, da je Trump s svojim denarjem (!!!) dosegel zmago, ki je dodobra zamajala svet in ga bo še. O tem, kako nepričakovana je bila njegova zmaga, najbolj zgovorno kažejo svetovne borze, ki so, glej ga zlomka!, vse veselo pozdravile njegov prihod, saj so site primeža vedno istih svetovnih bank, zanimivo pa je tudi dejstvo, da so na borzi najbolj padle delnice orožja. Za Clintonovo se je vedelo, da bo nadaljevala vojne, za Trumpa pa se ne ve, pa še s Putinom se razume, kar spet ne gre pogodu tistim, ki danes v svetu in tudi v ZDA protestirajo proti Trumpu.

Že zadnjič smo napisali, da nam nista kandidata všeč, bomo pa tokrat končali o tem z besedami papeža Franciška, ki je na vprašanje, kaj misli o Trumpovi zmagi, preprosto dejal: "Mene ne zanima on, ampak tisto, kar bo naredil!"

Ameriški volivci, predvsem so to bili nekdanji beli predstavniki srednjega sloja, ki so danes obubožani, a tudi priseljenci, špansko govoreči, predstavniki manjšin, so pokazali predvsem, da so sili vladanja politične, finančne, orožarske elite, ki je že zdavnaj izgubila vsak stik s stvarnostjo in je na vodilnih položajih samo zase in za nenehno ohranjanje svojih privilegijev.

Slovenski, italijanski in drugi časnikarji, ki s svojim klofanjem o Clintonovi kot imenitni kandidatki samo še enkrat dokazujejo, kako tudi sami ne razumejo ničesar, bi se morali vprašati, zakaj niso znali, tako kot sta to naredila pred volitvami ameriški režiser Moore in slovenski filozof Žižek, prisluhniti tistim, ki se v zdajšnji globalizaciji ne znajdejo, so zato odrinjeni na rob, vsem tistim, ki jih ne berejo več, ker se poslužujejo le sodobnih družbenih omrežij na svetovnem spletu, preprosto in kruto: zakaj niso znali prisluhniti revnim in revnejšim slojem. Sloviti Bauman je po izvolitvi Trumpa dejal, da je on zdravilo-strup, a

nihče ni razložil, zakaj so na družbenih omrežjih volivci prisluhnili Trumpu in njegovemu neznosnemu predvolilnemu besednjaku, medtem ko so stare, odvečne in preživle besede Clintonove, ki je imela za seboj vse velike svetovne banke in vse velike medijske hiše, enostavno preslišali. Kot tudi niso povedali, da sta oba kandidata stara, kot je stara družba, katere predstavnika sta. Če je Trump izkoristil družbena omrežja za divjo propagando, to govorijo zdaj tisti, ki klofajo naprej, pa ne povedo, da je isto storil pred leti tisti ameriški predsednik, ki bo obveljal za enega najslabših, saj je Obama ob obeh zmagah največ denarja porabil prav za oglaševanje na

socialnih omrežjih.

Za druge stvari gre pri Trumpovi zmagi: za divjo in novo porazdelitev finančne moči, orožarskih poslov, za boj dveh frakcij, ki sta obe zavezani kapitalu, a je ena nova, bolj divja in bolj uspešna od stare in preživle, tiste, ki nas je načrtno in premišljeno ter samovoljno pahnila v finančno krizo leta 2008.

To, da je Trump danes poročen s slovensko lepoticco Melanijo, je v Sloveniji povzročilo prav nedostojno, pritlehno zbijanje šal in porast zavist. Namesto da bi se veselili vsaj dejstva, da bo prav zaradi Melanije v ZDA vednost o Sloveniji večja, se gredo s svojim praznim klofanjem žaljenje brez primere.

Ne skrbite, klofanje bodo nadaljevali, kot nadaljujejo vedno, ko gre kaj drugače, kot si sami zamišljajo, pa naj gre za tipe, kot so morski pes svetovnega kapitala Soros ali pa slovenski salonarski čvekači in njihovi priskledniki. Pa saj to počno od nekdaj. Če se samo spominjate, so nas hoteli že pred 25 leti isti čvekači, potem ko so do onemoglosti razlagali samoupravljanje, naučiti demokracije. Kam nas je tako klofanje pripeljalo, je danes vidno vsem, ki hočejo videti.

JUP

Povejmo na glas

In zgodil se je Trump

Kljub vsem napovedim in tudi željam je bil za predsednika Združenih držav Amerike izvoljen milijarder Donald Trump. Osuplost ni majhna, čeprav sploh ne manjka tistih, ki so z najnovejšo izbiro ameriških volivcev več kot zadovoljni. Vsi pa so prepričani, da smo se znašli na pričetku novih prijemov in usmeritev, ki bodo imele svetovne posledice. Ne bo več tako, kot je bilo, bi lahko rekli, in tisto, kar bo, bo zagotovo mnogo ostreje in bo okrepilo zdajšnje zelo dvorezne naravnosti. Med redkimi, ki je tehtno opozoril na možnost Trumpove izvolitve, je bil znani novinar in razumnik Paolo Mieli, in to pred nekaj meseci, ko naj ne bi imel samorastniški bogataš prav nobene možnosti za vselitev v Belo hišo. Opozoril je, naj Trumpa ne podcenjujemo, saj ima v rokah zelo močne adute. Adut je po Mieliju pravzaprav in sam in ni le bogastvo, pač pa dejstvo, da obnašanje kandidata brez prave politične podpore dobesedno uteleša današnji čas, kar lahko odloči volitve in kar se je potem res zgodilo. In če danes pomislimo, kakšen je ta čas, vsekakor povsem podoben novemu predsedniku, se lahko upravičeno zamislimo. To je čas negotovosti in stiske, čas padca vrednot, čas brez prave prihodnosti, ali vsaj takšne, kot bi si jo želeli, pa je ni. Čas vse večjega strahu množic, ki si želijo močnih dogodkov, da bi se od mučnega strahu odmaknile, čas, ki zato hočeš-nočeš vse bolj pristaja na splošno uporabo sile in vojaških posegov ali celo verjame v njihovo nujnost. Čas, ki je zato vse bolj nestrpen do

vsakršnih razlik in drugačnosti, med katerimi so begunci oziroma pribežniki predmet vse večjega odpora in zavračanja. Čas, ki so ga Trumpovi grobi predvolilni nastopi očitno pritegovali in končno pritegnili, čas, ko so množice nižjega dela srednjega razreda prepričane, da edino oseba, ki se je dvignila v svet najbogatejših, lahko reši njihove ekonomske težave - kakšna zmeta! V resnici bo zagotovo povsem drugače: v svetu pa z enako silo uveljavlja gospostvo nad naravnimi viri, svet v bistvu na novo osvaja in si ga deli. In Trump posebej veliki kapital, ki vse bolj vodi vde. Dokaz: uspel je, kljub temu da ga izvorna stranka ni podprla, in pokazalo se je, kar je bilo mogoče slutiti že prej, da so namreč veliki kapitali od politike došli močnejši in da so se nemara sedaj odločili, da vstopijo v politiko. Tako bodo šle stvari hitreje naprej. V tem smislu je Obama zadrževal tok dogodkov. Ti zdaj ne bodo več imeli ovir in le upati je, da ne bodo povsem izničili ugovorov, ki kljub vsemu še vedno verjamejo v drugačno pot.

Janez Povše

21.11.1916 - 21.11.2016

Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I. Habsburško-Lotarinški

Ob stoletnici smrti se ga njegovi narodi spominjajo in ne pozabijo

ODBOR ZA POČASTITEV STOLETNIČNE SMRTI CESARJA FRANCA JOŽEFA I.

Trst, Gorica, Čedad, Ljubljana, Dunaj, 21.11.2016

LJUBLJANA P. Marko Rupnik ob srebrnem jubileju Centra Aletti

"Prvo je življenje!"

Pri uvodni pesmi je sodeloval mladi baritonist iz Ajdovščine Marko Kete, program po maši pa je popestril še Škofjeloški oktet.

O Centru Aletti
Ob 25-letnici Centra Aletti je pogovor z njegovim direktorjem, p. Markom Ivanom Rupnikom, vodila novinarka tednika Družina Ksenja

P. Marko Ivan Rupnik in Ksenja Hočevar (foto dpd)

Hočevar. Slovenski teolog in umetnik je obrazložil, da je središče nastalo na željo papeža Janeza Pavla II., ki je hotel, da bi jezuiti v Rimu organizirali točko, kjer bi se vzhodna in zahodna Evropa spet srečevali na krščanski način. To je bilo v času, kot je pravil kard. Špidlik, ko je Cerkev ugašala v svojem apostolskem poslanstvu, ker je postala posvetna, ker je delovala kot podjetje: načrt-program-akcija! "To ni bilo nikoli krščansko"! Karkoli resnega se je v Cerkvu zgodilo, se je vedno rodilo od očeta na sina, od matere na hčer, od učitelja na učenca. "Resnica in življenje se pretakata po srečanjih in odnosih, ne pa po papirju". Skupnost Centra Aletti je nastala na temelju velikega prijateljstva, zato so sklenili, da ne bodo ničesar načrtovali. V Rim so poklicali iz več vzhodnih držav po enega človeka, "ki je v zadnjih letih komunizma imel kakšno vizijo": iz Slovenije je prišel tedanji ljubljanski župan Jože Strgar. Cel teden so razmišljali o tem, "kje danes Duh trka", kaj Bog govori slovenskim narodom. "Judom in kristjanom se namreč Bog ne daje spoznavati na papirju, ampak v zgodovini, po dogodkih". Kot največja nevarnost srednje-vzhodne Evrope se je pojavil individualizem, ki ga je zahod že dobro poznal. Odtod odločitev za občestvenost, zaupanje v človeka, sodelovanje in pogovor. In vendar "Evropa se ni povežala, vzhod in zahod se nista srečala, kristjani smo tu naredili najmanj"... Ekonomisti, finančniki, strokovnjaki za modo, gradbeništvo itd. so se srečavali, kristjani ne... "Zapravili smo ogromno časa". Centra Aletti je "nastal v času velikega upanja, danes pa je realizem zelo trd"...

Kristus je prišel, da bi nas rešil religije
Toda: s francosko revolucijo, s padcem papeške države, s korupcijo krščanskih demokracij zahodne Evrope, z ubojem ruskega cesarja Nikolaja II. je bilo popolnoma jasno, da je konec Konstantinove Cerkev, kjer smo se naslonili na imperij in imperij na nas. Že Janez XXIII. je zapisal, da bo treba še veliko časa, da bo stolice sv. Petra odpihan prah Konstantina... "Počasi smo iz vere drseli v religijo". Če beremo sv. Pavla in sv. Janeza, je "čisto jasno, kaj je vera: sprejetje življenja, ki nam ga je prinesel Kristus v krstu. Mi umremo življenju, ki je zanamovano s smrtjo in grehom, in vstanemo v življenju, ki je zanamovano kot občestvo". Posameznik umre v krstnih vodah in postane oseba, bitje, ki je stakno v občestvo. Vera je sprejetje tega življenja. Religija pa je struktura, ki ureja odnos med božan-

stvom in človekom, cela vrsta predpisov, ki se jih mora držati, da bo pridobil dobrohotnost Boga, da boš na koncu poplačan... "Kristus je prišel nas odrešiti prav tega"! Nikjer ne piše, da bi Kristus prišel ustanoviti religijo; "prišel je razodeti življenje in razliti na človeka Božji način bivanja".

P. Silvano Fausti, jezuit, ki je umrlani, je izjavil, da smo papeža Franciška čakali vse od časa Leona Velikega (5. stol. po Kr.). V odnosu do sveta se z Bergogliom razodevata pozornost do majhnega in odpuščanje, navznoter pa stalna prenova, da ne bi spet zapadli v religijo, moralizem, ideologijo. Krščanstvo je življenje! "Danes smo prvič res zaskrbljeni za to, kar je resnično pomembno, za življenje".

Prijateljstvo in lepota

V Centru Aletti je živa vizija, da prvenstvo ima življenje, prijateljstvo. "Preverjanje naše skupnosti je teologija", ta kaže, kaj je pravo življenje, kaj lepota. Rupnik je prepričan, da "se Centra Aletti ukvarja z umetnostjo, ker smo imeli milost, da smo lepo zaživeli". Umetnost se je rodila v območju lepote.

"Bog mi je vedno ob pravem trenutku dal zraven pravega človeka... Kakšna milost"! Resnica gre skozi srečanja.

Janez Pavel II. je v skupnosti Centra Aletti "videl, da smo toliko kmečko zdravi, da smo res odprti. To mu je bilo strašno všeč". V srečanjih in pogovorih z njim se je začelo Rupnikovo 'ekleziološko spreobrnjenje': "Ko bi ga ne srečal, bi danes ne bil to, kar sem".

Rusi in lepota

V Centru Aletti študirajo povečini ruske avtorje. Zahodni avtorji imajo na vrhu piramide resnico, Rusi pa lepoto: razlika je radikalna. "Lepota je telo dobrega in resničnega. Resnica se razodeva kot dobrota in lepota. Drugače, pravi Solovjev, je zmaj, ki uničuje tudi življenja ljudi. V imenu resnice lahko pobijemo marsikoga". Resnica je oblečena v lepoto ali, kot je dejal Pavel Florenski, 'razodeta resnica je ljubezen, uresničena ljubezen je lepota'. Tudi Rusom je jasno, da prvo je življenje, ne pa načrt-ideja-praksa. Ruska vizija je krščanska, tista, ki smo jo mi s Konstantinom izgubili. Na zahodu smo se stoletja učili verouk in potem skušali po njem živeti... "Zakaj nismo verouka začeli s pismom Efezanom, Galačanom, kjer je novi človek, svobodni človek, sin? Krščanstvo je razodetje sinovskega življenja". Rusi nikdar ne ločujejo življenja od spoznanja. Resnica ne more biti izven življenja, ker je živa. Danes imamo idej in naukov vsi čez glavo, pomembno je samo razodetje

življenja. "Lepota je temeljna stvar". Obdobje teologije kot teorije, ki jo je treba 'spraviti v prakso', je mimo. Prav tako ni več čas za pastoralne načrte.

"Teologija sprave"

"Kdorkoli govori in ni spravljen, nima resnice, ker resnica je vseedinost". Gospod je prišel, da bi pokril razdaljo med mrtvimi ljudmi in živim Bogom. Ko smo ga sprejeli, smo doživeli odpuščanje. Kristjani verujemo v enega Boga, Očeta, ki je v svojem Sinu dosegel pravičnost na zemlji, da je odrešen grešnik in tisti, nad katerim se je grešnik znesel. "Prepričan sem, da ima naš Gospod odgovor za tiste, ki so krivico doživeli, pa tudi odrešenje za tiste, ki so krivico počeli". To je bila zgodovina in Bog se razodeva v zgodovini. In mi jo bomo spoznali, ko bomo sposobni sprejeti tisto vsebino Njegovega življenja, da nas bo spet posejla za isto mizo. "Če ne bomo šli po tej poti, bomo še naprej napajali naša srca z grenkobo, žalostjo in maščevalnostno. To je nezdravo in ne moremo sproščeno zaživeti... Preprosti ljudje se moramo pogledati drug drugega v oči z očmi Očeta, ki nam je dal Sina v roke".

Ljubezen do bližnjega je ključ spoznanja

Center Aletti je v Sloveniji poznan pretežno po umetnosti, drugod po svetu pa bolj po prisotnosti na teološki ravni. Teološki atelje, ki nosi ime po p. Špidliku, je nastal, ker so po evropskih poteh razumeli, da "zgolj akademska teologija ni dovolj za evangelizacijo". P. Špidlik jih je spodbudil, da bi študirali teologijo tako, kot so to delali v dobi cerkvenih očetov: ne v šolskih avlah, temveč v življenju. "Študirati začnemo ne iz filozofskih knjig, ampak iz izkušnje, modrosti, življenja Cerkev". Zato študentje živijo skupaj, da spoznajo, da je ljubezen do bližnjega ključ spoznanja. Centra Aletti sodeluje z ogromno ljudmi, ker nimajo "idejne znamenke". Ta občestveni način pritegne k sodelovanju. Ko dajejo duhovne vaje, so med voditelji dva škofijska duhovnika, en minorit, en franciškan, ena salezijanka... "Ves čas delujemo cerkveno. Če redovništvo ne bo slo iz svojih brlogov, bo v 20 letih pokopano v 90% svojih razsežnosti. Danes je smešno govoriti o franciškanih in jezuitih... Kdo sploh še ve, za kaj gre?! To so naši vrtički"... Na koncu se je Rupnik obrnil na dobrotnike in se jim zahvalil. "Mi molimo, da bi ta dobrota za vas postala večno življenje. Ljubezen ostane! Da bi se spoznali, tudi ko se bomo prebudili! Da se bomo prepoznali med sabo, ker nas je družila ljubezen". / DD

POGOVOR Mara Černic

Naj se ohrani Kras kot naravna vrednota!

V nedeljo, 20. novembra, bo goriška pokrajinska uprava uradno predstavila obnovljeno spominsko območje na Debeli griži, projekt, v katerega je v zadnjih letih veliko vložila. Ob 10. uri se bo uradni del začel v palači Attems Petzenstein v Gorici s pozdravom predsednika Enrica Gherghette. Pri okrogli mizi, ki jo bo povezoval novinar Paolo Notari, bodo sodelovali znani voditelj in avtor televizijskih oddaj Roberto Giacobbo, arh. Andreas Kipar, podpredsednica in odbornica za turizem Pokrajine Gorica Mara Černic ter zgodovinar Mitja Juren. Drugi del slavlja se bo začel ob 12.15 na Debeli griži, kjer bo - po priložnostnih govorih in pred slavnostnim rezom traku - projekt predstavil arh. Paolo Bürgi. O dogodku in splohu o Krasu, njegovi preteklosti in prihodnosti, smo se pogovorili z Maro Černic, do konca meseca novembra podpredsednico pokrajine Gorica.

Za kaj gre?

Na Debeli griži smo pripeljali do konca sklop del, ki sodijo v projekt Kras2014. Tega smo kot pokrajina zastavili leta 2007 in je imel dve glavni osi: prva je bila oživiljanje spomina na padle vojake po vsem Krasu, druga pa je imela za cilj oživitev ozemlja tudi s turističnega in kulturnega vidika. Dosegli smo nekatere pomembne cilje. Ko sem leta 2007 predlagala, da se bo načrt imenoval Kras2014 in ne 2015, sem naletela tudi na nelagodje. Za italijansko javno mnenje je namreč pomembna obletnica 2015. In vendar je zgodovinsko dejstvo, da se je na našem Krasu, ki je tedaj bil pod cesarstvom, vojna začela 28. junija 1914. Takrat so se ljudje znašli v vojni, fantje so bili poslani v Galicijo, na fronto, kjer je Avstro-ogrska začela vojno. Ko je leta 1915 stopila v vojno Italija, so se začele tudi bitke na soški fronti. Danes lahko govorimo o Krasu2014, ker je bilo veliko narejenega na ravni komunikacije in je bilo to dejstvo v javnosti sprejeto.

Izdelali smo načrt, pri katerem je sodeloval nemški arh. Andreas Kipar. Na Krasu so bile predvidene tri glavne točke: Debeli griži, kjer naj bi obiskovalec razbral zgodovino 12 soških bitk; Doberdob, kjer je zgodovina povezana z naravnimi lepotami Krasa; kostnica v Redipulji, kraj žalovanja. Te točke so med sabo povezane in se dopolnjujejo. Na Debeli griži smo obnovili kaverne in galerije ter uredili dve razgledišči: eno v smeri Goriške, Soške doline in proti Alpam, drugo pa je na Krasu in je usmerjeno proti Tržaškemu zalivu; ob lepem vremenu lahko vidiš od Istre pa vse do Lignana in Beneške lagune.

Kaj vam pomeni Kras in sploh ta projekt?

Simbol projekta Kras2014 je spirala: Kras je namreč za nas neko središče, kjer se iz zemlje dviga energija in se potem odpira v vse smeri, predvsem pa proti Evropi. Kras je del evropske regije. Zadovoljni smo, ker smo pripomogli k temu, da se je Kras v teh letih razvil v turistično destinacijo. Prej to ni bil. Ljudje so pač hodili s Krasa delat v Tržič, Gorico in drugam; na Krasu so živel, sam Kras pa ni imel prave "turistične identitete". S projektom Kras2014 ja območje vključeno v transnacionalni projekt Pot miru, ki ima mednarodno vidljivost; vključen je tudi v turistično promocijo, ki jo ima vodilni strateški partner slovenskega turizma, Javna agencija Spirit, na italijanski strani pa Agencija za turizem FJK. Tudi to je pomemben dosežek. Z delom, ki smo ga opravili tudi z ustanovo LAS na Krasu, se je razvila cela vrsta dopolnilnih dejavnosti na kmetijskem, turističnem in gostinskem področju. Razvilo se je krajevno gospodarstvo, ki prebivalcem omogoča, da se preživljajo tudi s temi panogami. Imamo kar nekaj gospodarskih dejavnosti, ki živijo izključno "iz kraške ekonomije". Upam, da se bo to še nadalje razvilo.

So se ljudje dobro odzvali na vaše spodbude?

Kraševci so se dobro odzvali. Če hočeš, da Kras postane turistična destinacija, moraš imeti primerno ponudbo. Močno se je razvila gostinska ponudba: osmice, kmečki turizmi, prenočišča, tipični pridelki. Na doberdobski planoti je cela skupina podjetnikov začela razvijati pašo in si dejavno prizadevata za ohranjanje kraške gmajne. Gre torej tudi za ohranjanje Krasa kot naravne dediščine in hkrati gospodarstva. Odzvali so se in se še odzivajo zelo pozitivno, tudi na goriškem Krasu, ki je drugačen od tržaškega. Razvile so se tudi manjše turistične točke, kot npr. muzej prve svetovne vojne v Martinščini ali, sredi gozda, pobočje, kjer je stalo znamenito

Ungarettijevo "samotno drevo". Izjemen pomen ima spomenik slovenskim vojakom v Doberdobu. Obisk predsednikov Matarrelle in Pahorja je bil izreden dosežek s političnega, zgodovinskega in kulturnega vidika. Vse to kaže na veliko energijo!

Velik dosežek je zame osveščenost prebivalcev o identiteti Krasa in njegovi vrednosti.

Pred desetimi leti ljudje niso bili tako ozaveščeni. Prej je bil Kras znan predvsem po naravoslovnih in geoloških značilnostih. Danes pa vsi, ki na Krasu živijo ali delujejo, skupno z organizacijami, društvi in podjetji, vodijo naprej isto vizijo razvoja. Želimo, da se Kras ohrani kot naravna vrednota, da se promovira kulturna dediščina in da se razvije "človeško gospodarstvo". Ne govorimo o intenzivnem turizmu niti o izkoriščanju, temveč o turizmu, ki je v sozvočju z naravo in s tem, kar Kras daje. Vsi gospodarski in kulturni operaterji ter sami prebivalci delijo to vizijo in jo še razvijajo. To se mi zdi največji dosežek našega projekta.

Ste dokončali vsa načrtovala dela?

Ne. Dela, ki še niso končana, bo prevzela Dežela Furlanija Julijska krajina. Identiteto Krasa pa prepustim njegovim prebivalcem, ki - sem prepričana - bodo delo suvereno peljali naprej.

Projekt je bil vreden štiri milijone evrov, mi smo vložili in opravili dela za dva milijona; ostalo vrne mo Deželi, saj je v projektu predvideno še marsikaj, npr. razgledišče v Doberdobu. Na Debeli griži je načrtovana še obnova celotne muzejske stavbe in oprema galerij: zdaj lahko greš v galerije, ki pa niso opremljene. Projekt interaktivnih značilnosti je predvideval, da vstopiš v nekaj muzej, kjer se ob prehodu prižigajo luči, da imaš občutek, kako je bilo ob nočnem bombardiranju... Dežela se je obvezala, da bo denar ohranila za goriško pokrajino in posebno za Kras.

Kaj pa Doberdobsko jezero?

Občina Doberdob je skupno s tržaško univerzo predstavila projekt na Interregu Italija-Slovenija, ki gre prav v smer obnove jezera; ta je nujno potrebna. Dežela s tega vidika ni pokazala poslušnosti in je bila kratkovidna, sploh ni investirala v Doberdobsko jezero in po mojem je zgrešila na celi črti. Naravni rezervat je nekaj izrednega. Iz študij prof. Poldinija vemo, da smo na Krasu v zadnjih 100 letih izgubili 30% biotske raznovrstnosti; veliko rastlinskih vrst je izumrlo. Vsa flora je pod napadom tujerodnih rastlin, npr. velikega pajesna, ki se je razbohotil in ogroža avtohtone vrste. Sramotno je, da je bil postavljen paludarij, ki pa ni bil nikoli odprt. Škocjanske jame so druga oz. tretja najbolj obiskana turistična točka v Sloveniji, imajo mednarodni sloves. Tudi kraška fenomenologija in zgodovina Doberdobskega jezera bi s turističnega vidika lahko imeli popolnoma drugačno zgodbo!

Med gosti nedeljskega dogodka bo tudi Mitja Juren...

Mitja je kot zgodovinar zelo pripravljen in zanimiv. V zadnjih letih se je močno razvil lik "zgodovinskih krajevnihi vodičev". To so osebe, ki odlično poznajo krajevno zgodovino, študirajo iz arhivov, imajo pa občutek za stvar, ki ga nima nihče drug, ker so domačini. V sebi "nosijo zgodovino", pripovedi dedkov in babic, ki so na lastni koži doživeli tisto preteklost. To jih zaznamuje. Mitja je vedno zelo dober: intervjuvali so ga že tudi na državni ravni.

Kaj pa Giacobbo?

Nanj smo pomislili, ker je mojster znanstveno-strokovnega podajanja snovi. Kras je postal turistična destinacija, zdaj moramo delati na državni in mednarodni promociji. Pri tem ne moremo mimo pravih komunikacij: televizija je sredstvo, ki je še vedno najbolj gledano in dosega prav vse. Zato se ga moramo posluževati. Mene zanima, da ljudje pridejo na Kras, da ga spoznajo, da gredo jest v naše gostilne, da se tu ustavijo! / DD

Cerkveni in družbeni antislovar (28b)

C kot CESARSTVO (2)

Nadaljujemo tam, kjer smo končali zadnjič, ko smo skupaj z eminentnim zgodovinarjem De Jaegherejem lahko zatrčili, na podlagi empiričnih dokazov, da padca rimskega imperija ni povzročilo krščanstvo, ker ga zaradi majhne številčnosti niti ni moglo, temveč so razlogi zlasti demografski padec, prevelika davčna obremenitev in prava gonja, nazadnje pa še propad gospodarstva in ekonomije. Če nadaljujemo pri demografiji rimskega imperija, lahko navedemo še eno zadevo, ki so se je začeli množično posluževati, to pa je splav. Ta je najprej služil kot zadnja možnost, da bi lahko prikrili nedovoljena razmerja, ko so torej zakonci varali drug drugega. Glede tega velja še povedati, kako je v klasični dobi zakon imel zelo veliko vlogo in je bil močno spoštovan ter podkrepjen z ustreznimi državnimi zakoni. Lahko torej rečemo, da je bila družina tudi zakonsko spodbujena in zaščiten, kasneje pa se je zadeva izrodila. Tudi za to obstajajo resni zgodovinski dokazi, se pa rado gleda samo enostransko in propagandistično, zlasti pa z današnjimi propagandističnimi očmi na zgodovinska obdobja. Potem se vzame le tisto, kar ustreza, da bi podkrepili določeno tezo ali celo določene deviacije družbe. Vrnimo se torej k množični uporabi splava, ki je postal kar neko zadnje kontracepcijsko sredstvo, ki so se mu upirali le še kristjani, ki

pa so bili v zahodnem delu imperija, ki je tudi propadel, le manjšina, kot smo že zadnjič dejali, še tisti, ki so bili, pa so bili od časa do časa zdesetkani s preganjanji. Vse to privede do drugega razloga za propad zahodnega rimskega imperija, namreč davčnega razloga. Ljudi, ki bi jih lahko obdavčili, je bilo čedalje manj, prav tako pa je bilo čedalje manj ljudi, ki bi jih lahko poslali varovat meje cesarstva. Teža davkov je bila

proti katerim so se morali bojevati. Ekspanzionistična slava Rimljanov se je končala, ko so se zavedeli, da razen tega, da bi lahko dobili sužnje, v Evropi niso imeli več kaj dosti opleniti, medtem ko so barbari videli trgovce, ki so šli pred vojaškimi legijami in vselej nosili zanimive reči, ki jih sami niso imeli, pa so jih hoteli imeti - vemo, kako se je končalo. Tako se finančna služba mora spopasti z umanjkanjem

tako čedalje večja, obmejna ozemlja pa so s svojo zapuščenostjo kar sama vabila barbare, da jih obiščejo. Da bi le-te odvrnili od skušnjave, ki se je tako lepo ponujala, so Rimljani pomislili, da bi jih povabili v svoje vojaške vrste. Pomislili so na to, da, ko bodo barbari deležni vseh dobrin rimske civilizacije, bodo radovoljno poskrbeli za obrambo meja. Tako so sestavili po cele legije samih barbarov, ki pa so se kmalu začeli spraševati, zakaj le bi morali ubogati

prihodka zaradi denatalitete, vojaških pohodov, izropanosti Evrope... Poslužiti se najlažje in, če nas vprašate, najbolj neumne rešitve tega sveta, tudi zato, ker to ni in ne more biti dolgoročna rešitev - povečajo davke. Težava, ki nastane, je v tem, da sužnji ne plačujejo tega sveta, predstavljajo pa 35 odstotkov vsega prebivalstva. Sužnji niti ne služijo v vojaških vrstah. Posledice so katastrofalne, saj mali zemljiški posestniki pustijo polja neobdelana, ker se jim to ne splača delati, mnogi pa

postanejo "latrones", torej razbojniki, kar pa spet potegne za sabo, da je za vzdrževanje reda potrebnih še več vojakov. Povprečni Rimljan tako ne ljubi več države, ki ga tlačiti in mu povzroča tesnobo, ne vidi niti smisla, da bi jo branil. V 4. stoletju so krščanski vladarji skušali rešiti, kar bi se rešiti dalo, z zakoni proti moralni razuzdanosti, tako da so ukrepali proti ločitvam in prešuštvom, tako da so tudi denarno kaznovali tistega, ki bi prelomil zakonske obljube. Bilo je po eni strani prepozno, po drugi pa se je nasprotna mentaliteta že tako usidrala v ljudeh, da so se temu močno upirali. Že v času cesarja Konstantina so stare aristokratske rodbine že praktično izumrle, edina, ki je še ostala, je bila "gens Acilia", ki je bila krščanska rodbina. Kot je dejal Arnold Toynbee, lahko samo ena stvar uniči neko civilizacijo - samomor, ko nihče več ne verjame v tisto, kar so temeljni neke družbe, ko se na le-teh ne gradi več in se nanje ne naslanja. Do neke mere se sicer lahko tudi delajo vzporednice z današnjim položajem na Zahodu, vendar pa je v svojem komentarju knjige De Jaeghereja sociolog religije Introvigne opozoril na nekaj pomembnega in s tem pravzaprav še dolil bencina na ogenj. Barbari, ki so se polastili imperija, niso imeli neke svoje "močne kulture", temveč so priznavali superiornost rimske kulture. Ohranili so nostalgijo po rimski kulturi in so ob prvi priložnosti spet postavili na noge (sveti) rimski imperij. Da sami ne verjamemo v svojo kulturo in civilizacijo, je jasno, toda vprašanje je, ali v superiornost naše kulture verjamejo zlasti muslimanski priseljenci, ki mislijo, nasprotno, da je tista superiorna kultura njihova.

Andrej Vončina

Ob jubilejnem letu

V Vatikanu je prišlo več kot 20 milijonov romarjev

Vatikan je objavil prve podatke o uspešnosti svetega leta usmiljenja, ki se je začelo 8. decembra 2015 z odprtjem svetih vrat v baziliki svetega Petra v Vatikanu in se bo končalo 20. novembra. Vatikan naj bi doslej obiskalo več kot 20,4 milijona romarjev z vsega sveta. "Svet je prišel v Rim", je povedal

le v Banguiju in s tem simbolično predčasno začel jubilejno leto. "Če pomislimo, da je na svetu 5000 škofij, lahko rečemo, da je prag svetih vrat prestopila preko milijarda kristjanov", je še dejal Fisichella v pogovoru z novinarji v Rimu. Tudi z duhovnega vidika je bilo leto uspešno. "Z jubilejnim letom je papež postavil v ospredje

eden izmed organizatorjev jubilejnega leta, nadškof Rino Fisichella. Številni sprejemi in prireditve v večnem mestu so privabili tudi vernike iz držav, ki niso večinsko krščanske, med njimi Japonska, Južna Koreja in Pakistan. "Število prisotnih nekristjanov, ki jih je nagovorila tema usmiljenja, je bilo letos presenetljivo visoko", je dejal Fisichella. Sprva je Vatikan računal, da bo sveto mesto obiskalo približno 30 milijonov romarjev, zato so nekateri mediji označili leto za neuspešno, s čimer se Fisichella ne strinja. Papež Francišek si je želel, da sveto leto praznujejo po vsem svetu, zato so lahko sveta vrata prvič odprle vse katedrale sveta. Papež je že konec novembra med obiskom v Srednjeafriški republiki osebno odprl sveta vrata katedra-

tudi s strani teologov pozabljen pojem usmiljenja, ki je osrednji del evangelija. Usmiljenje ponovno stoji v ospredju cerkvenega življenja", je pojasnil Fisichella, ki je med drugim predsednik papeškega odbora za novo evangelizacijo. Med vrhunec letošnjega leta je uvrstil ekumenske pobude papeža, med njimi srečanje z vodjo ruske pravoslavne Cerkve, patriarhom Kirilom, obisk Kube in potovanje na Švedsko ob 500. obletnici reformacije. Izpostavil pa je tudi razglasitev matere Terezije za svetnico v septembru. Fisichella se je hkrati zahvalil italijanski policiji in vojakom, ki so skrbeli za varnost romarjev. Strah pred terorističnimi napadi je bil na začetku prisoten, saj se je jubilejno leto začelo malo manj kot mesec dni po terorističnih napadih v Parizu.

Pričevanje duhovnika in profesorja Franc Kralj "Ostal je zvest veri in rodu"

Prelat Franc Kralj (86), zgodovinar in dolgoletni pedagog vipavskega semenišča in gimnazije, ki te dni pričakuje praznovanje 25. obletnice priznanja s strani države, je na nacionalni televiziji opisal svojo življenjsko pot. Pripovedoval je o tem, kako so jih doma dobili, ker so v šoli morali obleči črno srajco, o šolanju v Gorici in mešanih občutkih ob vkorakanju partizanov v Gorico maja 1945. Priljubljena oddaja Pričevalci, ki jo pripravlja režiser in novinar dr. Jože Možina, je na ogled tudi na svetovnem spletu. Z Možinovimi filmi imajo sicer na RTVS že leta težave, saj jih včasih umaknejo s spleta, čez nekaj časa pa potem objavijo na drugem mestu. Uradno gre za tehnične napake, česar pa mnogi ne verjamejo, saj se to posebej rado dogaja pri dokumentarnih filmih, povezanih s polpreteklo zgodovino, ki imajo rekordno gledanost. Nedavno je tako zaradi "neurejenih avtorskih pravic" izginil s spleta dokumentar dr. Valentina Areha o zgodovini Jugoslovanske ljudske armade. Posledica teh umikov in premikanj ni le statistika, saj potem ne vidimo dejanskega števila

ogledov, ampak je le-to bistveno nižje. Gledalci pa imajo težave, ker ne morejo po internetu posredovati spletnega naslova oddaje, ki ga v slengu imenujemo link, saj se ta večkrat menjuje. Načeloma pa bi morale vse oddaje biti dostopne na naslovu: <https://www.rtvsl.si/pricevalci> Franc Kralj, dolgoletni župnik na Slapu, je v Pričevalcih govoril brez dlake na jeziku. "Pretrajljivo pričevanje nas navduši v več pogledih. Od spominov na čas fašizma, ki jih je kot otrok preživljal v hribih nad Sočo, do osebnega videnja četniškega, partizanskega in angleškega prihoda v Gorico maja 1945, pa do morečega preganjanja Udbe v ljubljanskem bogoslovju", pravi avtor oddaje Jože Možina o svojem vipavskem rojaku. Kralj, ki bo za Božič praznoval 87. rojstni dan, izvira iz kmečke družine. Kot teolog, zgodovinar in geograf je v življenju opravil več poklicev. Profesor zemljepisa in zgodovine, ravnatelj gimnazije, škofovski arhivar in župnik. "Je izvrsten poznavalec cerkvene zgodovine in avtor številnih razprav ter člankov o zgodovini Ko-

prske škofije vključno z raziskovanjem obdobja z glagoljškim bogoslužjem. Živo nam opiše svojega očeta, ki je bil avstrijski vojak v prvi svetovni vojni, ki se je boril v domačih krajih na Sveti Gori in Škabrijelu ter v preboju pri Kobaridu v pregonu Italijanov šel mimo domače hiše, a vanjo ni smel stopiti", še opiše Možina oddajo, ki je bila posneta na Slapu. Da je postal semeniščnik oziroma da je šel v šole, je pripomogel tudi znani goriški politik Janko Kralj, drugi bratranec očeta Franca Kralja. V Gorici je dočkal viharne čase druge svetovne vojne, pa tudi po dolgih letih vrnitev slo-

venske gimnazije v času nemške okupacije, kar so dosegli domobranci. Opisoval je, kako so v asi

podpirali partizane, ki so se v začetku sami imenovali četniki. Po osvoboditvi pa se spominja partizanskih likvidacij, tudi župnika Izidorja Zavadlava. "To nikakor ni bilo v skladu z našimi pričakovanji. Zato smo se bali osvoboditve. Oziroma tako imenovane osvoboditve. Rešitev smo videli v tem, da odidemo v svet in si tako rešimo življenje. Verjetno smo ostali doma le, ker je prišlo do priključitve Jugoslaviji tako hitro", je živahno govoril prelatski Kralj. V novi državi, ki so jo nekateri sovaščani pričakovali z napovedmi o belem kruhu in nebesih v primerjavi z angloame-

riško zasedbo, pa so nastopili pomanjkanje, prepovedi gibanja in nadzor tajne policije, se spominja

Kralj. "Naše življenje je bilo usmerjeno proti Furlaniji, Gorici, Krmini in Čedadu. Potem pa je bila tu postavljena železna zavesa. Na meji so streljali. Pojavila se je brezposelnost. Mladi so začeli množično bežati čez mejo v Italijo. Že ob priključitvi je četrtnina prebivalstva naše fare odšla v svet. Potem pa so ponoči skupine po 10, 15 ali 20 mladih bežale čez mejo. Ostali so le najbolj uporni", je povedal. Kralj je doživel tudi najbolj svinčena leta komunizma v Ljubljani, kjer je nadaljeval študij bogoslovja. O prvem stiku z ljubljanskimi pravi: "Primorci nismo mogli zatajiti svoje narave. Kot otroci sonca smo v lemenat prinesli več življenja in razposajenosti. Ljubljanski bogoslovci so bili bolj tihi. Razumljivo, saj vemo, kaj jih je morilo. Mi smo bili bolj klepetavi, polni smeha, pa tudi pesmi. Škof Vovk nas je imel rad". Spominja se lepih občutkov življenja v središču slovenstva po toliko letih prepovedane slovenščine. "Dokler ni prišla vmes Ozna, ki je hotela med bogoslovce za vsako ceno dobiti ljudi, ki bodo plesali, kot bo oblast narekovala. Bogoslovci smo bili razdeljeni. Ljubljanski so bili odločno proti ustanovitvi sekcije Ljudske študentske mladine, LŠM. Štajerci so bili za. Mi pa smo bili nekako brez glave, saj nismo imeli administratorja - Močnika so namreč pognali čez mejo, Toroš pa še ni bil imenovan. Navajeni pa smo

bili ubogati predstojnike. Prodekan dr. Fabijan nas je prosil, naj vstopimo, in obljubil, da bo delovanje sekcije sprejemljivo za Cerkev. Potem pa je prišel odlok, da se LŠM priključi Zvezi komunistične mladine Jugoslavije, SKOJ. In Primorci smo, spet enotno, izstopili iz LŠM. Udba je potem začela vdore v lemenat, zaslisevanja in aretacije. Leta 1951 je malo manjkalo, da bi teološko fakulteto uklinili. Za dva meseca, celo poletje, so nas zaprli v hišni pripor in onemogočili nove maše. Potem so 1952 fakulteto izključili z Univerze", je opisal tiste čase prelatski Kralj. Možina ocenjuje: "Gre za pomembno, zanimivo in podrobno pričevanje o delovanju Udbe v ljubljanskem bogoslovju. Kralj nam opiše vsemogoče pritiskne in mučenja, ki jih je Udba izvajala, da bi pridobila sodelavce v duhovniških vrstah. In nekateri so pod pritiski klonili. Ne pa tudi škof Anton Vovk, ki se ga Franc spomni, kako je bil ožgan po udbovskem napadu in zažigu v Novem mestu. Kralj pove tudi, kako so mu udbovci zasegli paket, v katerem mu je sorodnica iz Amerike poslala pripomočke za njegovo novo mašo, saj so komunistične oblasti kelih in mašniški plašč interpretirali kot promocijski material. To je zanimiva in pretresljiva izpoved duhovnika, ki je preživel teptanja različnih režimov, a ostal zvest veri in rodu".

Tino Mamič

BLIZU DUHOVNIKOM.

Škofijski duhovniki bodo tam, kjer je evangelij rekel, da je treba biti. Imeli bodo odprte oči, srce in roke. Tvoja pomoč jih bo spodbudila, da se ne bodo podali, da bodo šli naprej.

Spremljaj poslanstvo duhovnikov na FB-strani [facebook.com/insiemeaisacerdoti](https://www.facebook.com/insiemeaisacerdoti)

INSIEME
AI SACERDOTI

Svoj prispevek lahko ponudiš na 4 načine: - poštni tekoči račun št. 57803009 - Kreditna kartica: CartaSì s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00 ali prek interneta www.insiemeaisacerdoti.it - Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah - Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovščine (Istituto Sostentamento Clero) v lastni škofiji. **Prispevek je odtegljiv.** Več informacij najdeš na portalu www.insiemeaisacerdoti.it

CHIESA CATTOLICA - C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Goriški upokojenci / Praznovanje sv. Martina v Furlaniji

Martinovo je zelo prikupen jesenski praznik, ukoreninil se je tudi v naših krajih na Primorskem, na Krasu, v Brdih in na Vipavskem. Sv. Martin je znan kot dobrodulelnik in zavetnik vinogradništva ter domačih živali. Ravno na njegov god 11. novembra dozori mlado vino. Skoraj sedemdeset goriških upokojencev se je v soboto, 5.

novembra 2016, kljub deževnemu vremenu odločilo, da preživi Martinov večer v veliki in udobni restavraciji v furlanskem kraju Castions di Strada. Peljali so se z zelo velikim avtobusom in z avti po Napoleonovi cesti, ki je znana, ker so jo proti koncu 18. stoletja zgradili in uredili od Codroipa do Gradišča strokovnjaki Napoleonove vojske, ko je le-ta prodirala proti našim in tudi drugim bolj oddaljenim krajem. V dneh ob sv. Martinu se je že ustalila navada družabnega praznovanja ob mladem vinu, z večerjo s pitano gosjo, raco, puranom ali zajcem. Ob primerni zelo dobri in obilni hrani (tudi z zajcem), ob priložnostnih nagovorih, zahvali za dobro letino, ob glasbi in petju muzikanta Silva ter rajanju so udeleženci doživljali prijetne trenutke. Sledil je bogat srečelov, ki je osrečil številne osebe. Pred koncem družabnega srečanja so okusili še dober kostanj. Ob vračanju proti domu jih je zajel močan naliv, ki se je nekoliko umiril, šele ko so dospeli do Gorice. (ed)

V galeriji Ars na Travniku je na ogled likovna razstava

V soboto, 12. novembra 2016, je v galeriji Ars, ki ima sedež na Travniku nad Katoliško knjigarno, potekalo odprtje razstave likovnih in grafičnih del, ki so jih izdelali oskrbovanci Skupnosti La Tempesta

iz Gorice. Številne prisotne je pozdravila gospa Lidia Devetak, ki se je zahvalila Društvu Ars za dane na razpolago lepe prostore galerije Ars. Na razstavi sta spregovorila tudi voditelja likovnega tečaja umetnika Luciano de Gironcoli in Salvatore Puddu, ki sta vodila seminar od meseca marca do novembra. Spregovorila sta o težavah in tudi o zadoščenjih, ki sta jih doživela ob tako zahtevnem vodenju tečaja.

Na odprtju sta bila prisotna tudi odbornica goriške občine gospa Silvana Romano in predsednik Fundacije Cassa di Risparmio dr. Luigi Chiozza. Lepo postavljena razstava, na kateri so razstavljena likovna in grafična dela, bo na ogled po urniku Katoliške knjigarne do 10. decembra 2016.

Zahvalna nedelja v Štandrežu

Slovesna sv. maša, martinovanje in furenga

Ob sv. Martinu, ko se mošt spremeni v vino in ko kmetje poberejo večino pridelkov, se vrstijo razna družabna srečanja in slovesni cerkveni obredi. Sv. Martin je bil dober in darežljiv človek. Pomagal je bližnjemu in ubogim in je zato zavetnik in glasnik dobrote in zahvale. V Štandrežu je zahvalna nedelja vedno velik praznik, saj je bila vas do druge svetovne vojne izrazito kmečka in preživetje prebivalstva je bilo v veliki večini odvisno od vremenskih pogojev in rodovitnosti zemlje. Ob začetku slovesne sv. maše je župnik Karel Bolčina spomnil otroke, da sv. oče večkrat opominja vernike in tudi druge na besede prosim, hvala in oprost. Posebno beseda zahvale je v vsakdanjem življenju izraz naklonjenosti dobrotam, ki jih prejemo. Zato se je zahvalil kmetom, ki še vztrajajo pri obdelovanju zemlje in skrbijo za našo vsakdanjo hrano. Čeprav je v Štandrežu vedno manj kmetov, je izrazil prepričanje, da se bodo mlajše generacije vrnile k obdelovanju zemlje. Zahvalil se je tudi vsem,

ki skrbijo, da je versko življenje v vasi živo, pa tudi za starejše in pomoči potrebne ljudi in za dobrodulelnost pri ustanovi Karitas. Zahvalo je izrazil tudi otroškemu cerkvenemu in odraslemu

pritrkovanjem naznanjajo prazničnost dnevov med cerkvenim letom. Ta umetnost ima v Štandrežu bogato tradicijo in je zato zelo razveseljivo, da ga nadaljuje tudi mlajša generacija. Med da-

Foto DP

zboru, ki vsako nedeljo bogati bogoslužje, in vsem tistim, ki skrbijo za urejeno cerkev in sodelujejo pri svetih mašah. Posebno priznanje je namenil štirim mladim fantom domačinom, ki z navdušenjem s hajajo na cerkveni zvonik in s

rovanjem so otroci prinesli pred oltar košarice z domačimi pridelki. Slovesni sv. maši je na trgu pred cerkvijo sledil blagoslov poljščin in kmetijskih strojev. Na lepo obloženem vozu z različnimi pridelki je kraljeval puran, ki je

simbol Štandreža, saj so nekoč Štandrežci pasli kar cele jate puranov na Rojah. Program na trgu se je začel s pesmijo otroškega zbora pod vodstvom Tiziane Zavadlav in ob spremljavi kitare, na katero je brenkal Martin Marussi. Nato je blagoslovljena vođa segla do obloženega voza in do traktorjev, ki so bili razporejeni na trgu. Blagoslov se je razlil tudi po koruznem kruhu in vinu, s katerim so nato številni prisotni nazdravili.

V soboto, 12. novembra 2016, je Prosvetno društvo Štandrež pripravilo v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič veselo martinovanje, ki se ga je udeležilo lepo število društvenih članov in prijateljev. Zelo se je prilagajala ajdova polenta za okusno omako in še druge kulturnične dobrote. Mario Mucci je v lepih fotografskih posnetkih prikazal razne dejavnosti v Štandrežu.

Na Martinov dan pa sta se člana štandreškega dramskega odseka Božidar Tabaj in Marko Brajnik udeležila Martinove furenge, ki je novo vino pripeljala od Šempetra do Vrtojbe, seveda z različnimi vmesnimi postajami. V Mladinskem domu v Vrtojbi sta bila na sporedu pravi blagoslov novega vina in živahna prireditev, na kateri sta nastopila že omenjena igralca z vedro igro *Na trimu*.

DP

Predstavitve na SCGV Emil Komel iz Gorice
Spoznajmo čembalo

“Glasba sobiva z nami, ne glede na čas, v katerem je nastala”, pravi magistrica čembalistka Eva Dolinšek. Magistrala je z odliko na Akademiji za glasbo v Ljubljani, v razredu prof. Egona Mihajloviča. Uspešna je na številnih tekmovanjih, predvsem pa uživa na koncertnih odrih. Prav kmalu bo nastopila v ciklu koncertov *Amici della musica*. Tokrat pa je po zamisli in želji oddelka za klavir skupaj s kolegi profesorji, pianistko Aleksandro Pavlovič, flavtistko Danielo Brussolo, violinstko Danielo Bon, tolkalcem Patrickom Quaggiatom, kitaristko Martino Gereon, na SCGV Emil Komel pripravila zanimivo pred-

stavitve čembala – bližnjega sorodnika klavirja, ki jo je vso prevzel. Namen glasbenih šol ni samo vzgoja glasbenikov izvajalcev,

temveč tudi vzgajanje poslušalcev. Da bi se lahko prepustili glasbi, sta vsakakor potrebna razumevanje in odprtost za lepoto. Profesorica Eva Dolinšek je na dosegljiv način umestila čembalo v širši zgodovinski okvir, predstavila njegove tehnične lastnosti in nam približala tisto glasbo, ki ji radi rečemo “stara”, a je na

odru komorne dvorane KCLB zvenela sveže in zelo privlačno. Na razkošno potrebna instrument so z zanimanjem zaigrali tudi učenci in morda se je kdo nad njim posebej navdušil. Vsekakor pa smo se vsi poslušalci vsaj malo nalezli navdihujočega mladostnega veselja, s katerim se Eva Dolinšek predaja glasbi.

Zveza slovenske katoliške prosvete

58. revija pevskih zborov
Cecilijanka 2016

Letošnja Cecilijanka, ki bo, kot vedno, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, in sicer v soboto, 19. novembra, ob 20.30 in v nedeljo, 20. novembra, ob 17. uri, je posvečena pesniku in duhovniku Simonu Gregorčiču ob 110-letnici smrti. Umrl je namreč 24. novembra 1906, to se pravi pred točno 110 leti. V svoji najbolj znani pesmi *Soči* je pesnik napovedal dogajanje ob reki v prvi svetovni vojni. Čeprav je pesem izšla že leta 1879, je pesnik v njej predvidel vojno, ki je več kot trideset let kasneje divjala ob Soči. Zaradi tega so pesnika označili kot prekoka, saj se je njegova napoved, žal, uresničila. Veličino Gregorčičeve poezije poznamo vsi, pa tudi njeno spev-

nost, ki izhaja iz pesnikove osebne nardarjenosti in njegovega izrazitega občutka za glasbo. V sebi je čutil melodijo in se ji ni mogel upirati. Značilnost Gregorčičeve poezije so kratki verzni in številne rime ter ritmika, ki je tekoča in blagoglasna, zato ni čudno, da so naši skladatelji navdihli za svoje melodije iskali prav v Gregorčičevih verzih. Zveza slovenske katoliške prosvete je leta 2006, ob 100-

letnici smrti Gregorčiča, izdala zbirko zborovskih skladb na besedila pesnika z naslovom *Mojo srčno kri škropite*. Zbirka, ki jo je zbral in uredil glasbenik Patrick Quaggiato, vsebuje 53 uglasbenih pesnikovih besedil za mešane, moške, ženske in mladinske zборе. Zborov, ki bodo letos nastopili na reviji, bo skupno osemnajst in prihajajo iz Goriške, Tržaške, Kanalske doline, Koroske in Slovenije. Občinstvo bo deležno pisane palete slovenskih umet-

nih in ljudskih pesmi, kot tudi repertoarjev iz svetovne zakladnice zborovske literature.

V soboto bodo nastopili: MePZ Lojze Bratuž Gorica; ŽePZ Sanje Nova Gorica, MePZ Rupa - Peč, Višarski oktet Ukve, Audite Juvenes Štarančan, MoPZ Štma-ver, MePZ Štandrež, MIMePZ Emil Komel Gorica.

V nedeljo: DVS Bodeča Neža Vrh Sv. Mihaela, MePZ Mirko Špacapan Podgora, ŽePZ Društva slovenskih upokojencev za Goriško, MePZ F. B. Sedej Števerjan, MoPZ Fantje izpod Grmade Devin, MePZ Ciril Silič Vrtojba, MePZ Igo Gruden Nabrežina, MoPZ Mirko Filej Gorica, MePZ Pevskega društva Sele Koroska, MePZ Hrast Doberdob.

V soboto bo pred pričetkom programa spregovorila domača glasbenica, zborovodkinja in pevka Mateja Jarc, v nedeljo pa predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan. Vstop je prost.

V nedeljo bo ob reviji podelitev 1. Nagrade “Mirko Špacapan”, ki jo razpisuje Društvo/Associazione Onlus Cure Palliative “Mirko Špacapan” Amore per sempre in Kulturni center Lojze Bratuž. Zveza slovenske katoliške prosvete se zahvaljuje goriški občini in pokrajini za pokroviteljstvo, Javnemu Skladu za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Fundaciji Cassa di Risparmio iz Gorice in Zadrudni banki Doberdob in Sovodnje za finančno podporo. Zahvala za sodelovanje gre Svetu slovenskih organizacij. Posebno se še zahvaljuje vsem dirigentom in pevcem, ki vsako leto oblikujejo revijo, društvom Zveze ter njihovim članom, ki prostovoljno sodelujejo in s svojim delom pripomorejo, da se revija vsako leto lahko dobro izteče.

MePZ Mirko Špacapan na lanski Cecilijanki

DOBERDOB Večer o otroški ustvarjalnosti v spomin na Franko Ferletič

Otrok je "najlepše in najboljše, kar premore svet"

V spomin na pred 25 leti prerano umrlo vsestransko kulturno delavko Franko Ferletič je SKD Hrast iz Doberdoba priredil v soboto, 12. novembra, večer otroške ustvarjalnosti. Na dogodku, ki so mu po njeni zbirki igrice za otroke dali naslov *Igrarija čarovnija*, so se v vaški župnijski dvorani zbrali številni ljudje, saj je bila Franka Ferletič v Doberdobu, sploh pa na Goriškem in povsod, kjer so jo poznali, zelo priljubljena. Med drugimi so bili navzoči doberdobski župan Fabio Vizintin, sovodenjska županja Alenka Florenin in števerjanska županja Franca Padovan, župnik Ambrož Kodelja in drugi družbeno-kulturni delavci.

V priložnostni misli, ki je dala poseben ton večeru, je njena prijateljica prof. Lučana Budal med drugim spomnila zbrane, da so bili otroci za Franko najlepše in najboljše, kar premore svet. Rada jih je spodbujala in jim pomagala rasti. Zato so bili glavni junaki večera prav otroci. Nekaj pesmic so pod vodstvom Mateje Jarc zapeli člani Otroškega pevskega zbora Mali veseljaki, na koncu pa Veseljaki pod taktirko Lucije Lavrenčič. Odlomek iz ene od igrice, ki jih je Franka napisala za otroke, *Pretep na doberdobski gmajni*, sta odigrali mali, a značajni Mila Clapiz in Gaia Trani. Nekaj poetičnih odlomkov iz besedila *Naše male pravljice* pa je z občutkom prebrala Lucrezia Bogaro. 25 let je doba, ki "izkristalizira bistvo vsake človeške biti", je še dejala prof. Budalova. Bežno je prehodila njeno življenjsko pot in poudarila, da je bila že v študijskih letih navdušena za svet literarne ustvarjalnosti. Na tržaški leposlovni fakulteti se je nato posvetila predvsem slovenskemu jeziku in književnosti. Med študijem je pritegnila njeno zanimanje gledališka umetnost; diplomirala je z obsežno raziskavo o kulturnem poslanstvu stalnega gledališča Slovencev v Italiji. Prav v tržaškem gledališču je našla prvo redno zaposlitev; kasneje je postala urednica slovenskih sporedov na Radiu Trstu A, "in to do njej usodnega novembra leta 1991". Kljub službenim in družinskim obveznostim se ni odrekla širšemu, kulturnemu in prosvetnemu udejstvovanju. Dejavnost je bila v domačem društvu

Nika Solce

Mila Clapiz in Gaia Trani

Igor Tuta

Lučana Budal

Hrast, v vaški knjižnici je spodbujala mlade k branju, na noge je postavila ženski skavtski vod brinjevk, pisala je za zamejske časopise, dokumentarec *Oj Dobedob* "pa je še dodaten izraz njene navezanosti na domači kraj in tukajšnje ljudi". Prvenstvena skrb pa so ji bili mladi. "Frankina intimna zaveza s svetom otrok in mladih se je napajal v njej prirojeni iskreni pozornosti do sočloveka, v nepreračunljivem spoštovanju in pripravljenosti prislunhiti vsakomur". Otroštvo je razumela kot "usoden čas za razvoj človeške osebnosti". Njena tenkočutna duša je nagonsko našla pot do najmlajših. Otrok, je sama zapisala, je tisto najlepše in najboljše, kar premore svet; v njegovih očeh se lahko odraža vsa jasnost neba, vsa čistost gorskega izvira, vse zaupanje nedolžnega srca. "Te njene besede so čisti slavospev otroku, ki ga zmore, le kdor resnično ljubi otroštvo", je podčrtala Lučana Budal. Da bi doberdobskim otrokom nudila dodatne možnosti za vsestranski osebni razvoj, je zanje pisala igre, saj se je zavedala, da je "gledališče prava telovadnica telesa in duha". Da bi privabila čim večje število otrok, je običaj obdarovanja za Miklavževo povzdignila v pravo gledališko predstavo. Za otroški praznik je poskrbela tudi besedila in jih zrežirala. Začetek otroške dramske dejavnosti v Doberdobu sega v leto 1972 in traja še danes. Samo navdušenka nad delom z otroki in nad gledališko ustvarjalnostjo, kakršna je bila Franka, je lahko zmogla igralsko naravnati skupino tudi 40 in več otrok. Miklavževanje je postalo "kohezijski element doberdobske vaške skupnosti", saj so bili potrebni

pove vse, tudi tragične dogodke. Leta 1982 je morala pripraviti besedilo za srečanje Prežihovih šol v Dolini. Delu je dala naslov *Oj, Doberdob*. Nekaj let kasneje je uporabila isti sistem pripovedovanja za miklavževanje ter besedilo dala naslov *Mala pravljica za mir*. Isto izhodišče je spet izbrala za srečanje Prežihovih šol leta 1990 v Doberdobu: pravila je pripravila je zapis-prikaz-pripovedov z naslovom *Naša mala*

pravljica, ki je zelo poetičen in dovršen, "pravi biserček v naši zamejski literaturi", meni Tuta. Z visoko stopnjo poezije je prikazala naravo, okolje in življenje na Krasu, nato pa "ne preveč dramatično" nakazala tudi tragedijo prve vojne. Besede so se prepletale s podobami vaškega fotografa Karla Ferletiča in glasu. "Prikaz je bil multimediji in dovršen", vreden, da bi bil posnet. Za to je poskrbel Tuta in s pomočjo italijanskih kolegov so res posneli "poetični film". Ta "prva verzija" je postala podlaga za še nadaljnjo obdelavo, do katere je prišlo leta 2000 in ki bi bila resnično vredna, da jo tudi danes - "tudi v Doberdobu" - več ljudi vidi in spozna. Doberdobsko društvo je ob koncu večera postreglo občinstvu s pravo poslastico. Na oder je namreč stopila Nika Solce, vsestranska in večplastna umetnica, lutkarica in pevka, ki je s svojo kitaro, nežnim in čutnim glasom ter ljubkimi lutkami oblikovala pred očmi otrok čudovito lutkovno pravljico o zajčku in lisici. Še en biserček, ki bi mu z otroško čistimi očmi in sončnim nasmehom na ustih navdušeno zaploskala tudi Franka Ferletič. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2016

58. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije

posvečena je pesniku in duhovniku
SIMONU GREGORČIČU ob 110-letnici smrti
v nedeljo podelitev 1. nagrade "Mirko Špacapan"

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

sobota, 19. novembra 2016, ob 20.30
nedelja, 20. novembra 2016, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajinske uprave, ob podpori Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice ter Zadrudne banke Doberdob in Sovodnje v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij

Obvestila

Fotoklub Skupina75 prireja v sodelovanju z goriškimi literarnimi pregledom "Fare voci" večer z avtorjem "Cvetje spominov", in sicer srečanje z umetnico Rito Vitali Rosati. Večplastna umetnica iz Fabriana v Markah se spopada z našim vsakdanom, družbo, samo seboj... S pretežno fotografskega vidika se bo predstavila z videoprojekcijami v dialogu z umetnostno kritičarko Cristino Feresin v Trgovskem domu v sredo, 23. novembra, ob 20.00. Predstavila se je že na neštetihih razstavah po Italiji in drugod, pred kratkim še na beneškem bienalu, v Ljubljani in Zadru. Gledalce bo popeljala med novejšje dele, od "La Passiflora non è una passeggiata en plein air" do zadnje zbirke "Memorycard" in predstavila istoimenske knjige. Vstop prost. Za pojasnila: info@skupina75.it, www.skupina75.it, farevoci@gmail.com, <http://www.ritavitalirosati.it>

Občinska knjižnica v Sovodnjah ima naslednji urnik: ponedeljek 10.30-13.30, torek 16.00-18.00, četrtek 10.30-13.30 in 16.00-18.00. **Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič** v sodelovanju s stranko Slovenska skupnost vabita v četrtek, 17. novembra 2016, ob 20. uri na Srečanje pod lipami na temo Kaj nam prinaša ustavna reforma? O tem vprašanju bodo razpravljali odvetnika Andrej Berdon in Damijan Terpin ter družbeni delavec Michele Coren. Večer bo vodil časniki Julijan Čavdek. Srečanje bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, drev. 20. septembra 85.

Krožek Anton Gregorčič obvešča, da bo redni občni zbor zasedal v ponedeljek, 21. novembra 2016, ob 20.30 v Gorici, drevod 20. septembra 118.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo letošnje silvestrovanje v četrtek, 29. decembra, v kraju Remanzacco v restavraciji Al Cardinale. Prijave sprejemajo po tel.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Odhod iz Gorice ob 17. uri.

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da je skupni urad z novembrom začel delovati po naslednjem urniku: ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. do 14. ure, ob sredah: od 8. do 18. ure nepretrgoma.

Odbor sekcije prostovoljnih krvodajalcev iz Sovodnj ob Soči vabi na družabno kosilo v Selah na Krasu v Osmici Pri Krčarju v nedeljo, 27. novembra 2016. Pred kosilom bomo imeli možnost vodenege ogleda muzeja na Cerju. Zbiranje ob 11. uri pred spomenikom na Cerju. Vpisovanje in plačilo bosta možna na sedežu društva v Gabrijah ob petkih, od 17. do 18. ure, do vključno 18. novembra. Za dodatne informacije:

Paolo Braini (340/3423087), Štefan Tomsič (328/3717328), Vincenza Devetak (329/4006925).

Vabilo na romanje v Medžugorje od 7. do 10. decembra letos. Odhod avtobusa iz Nove Gorice in Rožne Doline v sredo, 7. decembra zgodaj zjutraj. Tržaški romarji stopijo na avtobus na Kozini ob bencinski črpalni smer za Rijeko. Romarji se bodo udeležili svetih maš, čaščenja svetega križa in najsvetejšega. Obiskali bodo kraj prikazovanj in se lahko vzpeli na Križevac. Zadnji dan romanja, sobota, 10. decembra, se na poti domov ustavimo tudi pri romarskem svetišču hrvaškega Lurda v Makarski. V večernih urah prispemo domov. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico za inozemstvo. Prijave: Marijan (004347366, 3392985233); za Tržaško sprejema prijave župnik Jože Merkuža na tel. 040 229166.

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Pripravljeno za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnateljico prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kuqy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIMI22C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVA-NA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Darovi

Ob deseti obletnici smrti predragega brata Janeza Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 18.11.2016 do 24.11.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Kamnjo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 18. novembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 20. novembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 21. novembra (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 22. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 110 leti je utihnil goriški slavček - Izbor melodij.

Četrtek, 24. novembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Uspeh za malo harfistko SCGV E. Komel

Bogato delovanje SCGV E. Komel iz Gorice je že v prvih tednih pouka obrodilo sadove. Na 4. Mednarodnem tekmovanju društva harfistov Slovenije, ki je potekalo na Glasbeni šoli v Velenju, od 3. do 6. novembra, je enajstletna Vida Boškin, učenka iz razreda profesorice Tatiane Donis na sedežu v Gorici, osvojila srebrno plaketo v A kategoriji (rojeni leta 2004 in mlajši), v kateri je bilo 47 tekmovalcev. Ocenjevala jih je strokovna mednarodna žirija.

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

SREČANJA POD LIPAMI
v sodelovanju z Galerijo Avsenik in KD Kraška harmonika

ZLATI ZVOKI
Katalog Avsenikove glasbe 1953-2016

Spregovorila bosta avtor knjige
Aleksi Jercog in Slavko Avsenik ml.
Večer bosta obogatila harmonikarja
Jan Novak in Matej Emili.

Večer bo povezovala **Maja Langus**
iz Galerije Avsenik.

V ČETRTEK, 24. NOVEMBRA 2016, OB 20. URI.
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Kratke

Literarnozgodovinska nagrada Emil in Janja Auersperg / Prejela jo je Elisabetta Sgarbi

Mednarodno literarno nagrado v spomin na zakonca Janjo in Emila Auersperga je častni odbor, v sodelovanju s pobudnico priznanja in dolgoletno prijateljico zakoncev Patrizio Cutrupi, podelil založnici Elisabetti Sgarbi za njeno delo *Trieste*, ki ga sestavljajo publikacija in dokumentarna filma *Il viaggio della signorina Vila* in *Trieste la contesa*. Literarno filmski projekt nekdanje urednice pri založbi Bompiani in kasnejše ustanoviteljice založniške hiše La Nave di Tesero je namenjen kulturnemu, jezikovnemu in etničnemu izhodišču zalivskega mesta. Vsebinska dela in osebnost ter delo nagrajenke namreč izpolnjujejo načela, po katerih je nagrada dodeljena: v načrtu se je Sgarbijeva posredno dotaknila tudi kulturnega miljeja slovenske narodne skupnosti naše dežele. V utemeljitvi je namreč zapisano, da delo avtorice tankočutno pripoveduje o razvejenem umetniškem, zgodovinskem in literarnem mozaiku tržaškega okolja in njegovega zaledja. To počenja z etičnim in estetskim prizadevanjem, ki s sanjsko govorico spenja med sabo različne spomine in pripovedi. V utemeljitvi je tudi izpostavljena vloga, ki jo je Sgarbijeva bodisi v sklopu založbe Bompiani bodisi pri zdajšnji založniški hiši imela in jo še ima pri vrednotenju pisateljev našega čezmejnega prostora. Naj ne pozabimo, da je lanska prejemnica nagrade Auersperg prof. Tatjana Rojc ravno pri založbi Bompiani izdala monografijo *Boris Pahor. Così' ho vissuto. Biografia di un secolo*.

Čim prej rešiti vprašanje slovenskega osebja v občinskih službah!

“Pomanjkanje razpoložljivosti osebja z znanjem slovenskega jezika v občinskih vzgojnih službah (jasli, vrtci in popoldanski pouk) omejuje obvezno vzgojne pravice slovenske narodne skupnosti”, je izpostavil deželni tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec v nedavnem pogovoru s tržaškim županom Robertom Dipiazzi, ki je Gabrovca zagotovil osebno zanimanje in popolno razpoložljivost za evidentiranje možnih rešitev. V tem smislu je Gabrovec župana Dipiazzi tudi opozoril na pismo, ki ga je predsednica paritetnega odbora Ksenija Dobrila naslovila na odborico Brandijevo že pred dvema mesecema in je ostalo brez odgovora. “Kakorkoli že, je potrebno, da Občina Trst revidira lestvice razpoložljivega vzgojnega osebja z znanjem slovenskega jezika, saj ni mogoče, da v slovenske razrede stopi osebje, ki slovenskega jezika ne pozna, kar že v osnovah zruši logiko vzgojnega procesa”, je še poudaril predstavnik SSK Gabrovec, ki je županu Dipiazzi tudi svetoval, naj poišče stik in sodelovanje deželnega šolskega urada oz. njegovega oddelka za slovenske šole.

Župana Dipiazzi je srečal tudi pokrajinski tajnik SSK Marko Pisani in se domenil za skorajšnje politično srečanje stranke Slovenska skupnost z novo občinsko upravo. Srečanje bo priložnost za temeljit pogovor o številnih odprtih vprašanjih, od prostorskega načrtovanja do gospodarskih smernic in kulturne politike.

Zaposleni v škedenjski železarni so se srečali z Deboro Serracchiani

Srečanja med predsednico Furlanije Julijske krajine Deboro Serracchiani in predstavniki zaposlenih v škedenjski železarni, v sredo, 9. novembra, v Trstu, se je nepričakovano udeležil tudi lastnik podjetja Siderurgica triestina (ST) Giovanni Arvedi. Ta je napovedal, da bo v letu 2017 steklo nekaj rošad, s katerimi bo podjetje ST ohranilo logistično upravljanje pristaniških dejavnosti, medtem ko bo poslovanje železarne z objekti vred prevzelo podjetje Acciaieria Arvedi, ki tako kot ST sodi v skupino Finarvedi. Zaradi teh sprememb ne bo nobenih odpuščanj, kvečjemu bodo zaposleni formalno zamenjali delodajalca.

Razlog za prenos dejavnosti je po Arvedijevi razlagi utrditev skupine. Pri tem je Serracchiani zahtevala zagotovilo, da se zaradi prestrukturiranja dejavnosti ne bo spremenil način plačevanja davkov oz. da bodo ti še vedno stekali v blagajne Furlanije Julijske krajine.

Hkrati pa je Arvedi napovedal, da bodo več pozornosti namenili litemu železu, ki bi ga radi učinkoviteje spravili na tržišče tudi s pomočjo novega plavža in inovativnih logističnih rešitev.

Med srečanjem je sicer tekla beseda o onesnaževanju škedenjskega objekta. “Čarobne palice nima nihče”, je komentirala Serracchianijeva, “toda z zadovoljstvom ugotavljam, da se investitor drži obvez iz dogovora z državno vlado izpred dveh let tudi glede zvočnega in okoljskega onesnaževanja ter širjenja smrada”.

Sindikalni predstavniki so prav tako pozitivno ocenili Arvedijeve razvojne načrte in posebej zahtevali, naj se zaradi preureditve dejavnosti in napovedanih rošad ne bo spremenil tudi način dogovarjanja s sindikati. “Predstavnštvo naj ostane isto in samo eno”, so prosili sindikalisti, ki so hkrati dobili tudi zagotovilo, da bodo varnostni ukrepi še naprej sloneli na strokovnih meritvah deželne agencije za okolje ARPA. ARC/PV

V Društvu slovenskih izobražencev razstava Rafaelove družbe

O slovenskih beguncih v Avstriji po letu 1945

Rafaelova družba, ki že 110 let skrbi za slovenske izseljence in zdomce, organizira seminarje, prireja Višarske dneve mladih, že dve leti s šestimi različnimi razstavami potuje po Sloveniji, v zamejstvu in po svetu ter je izdala fotografsko monografijo *Cvetoči klas pelina*, je postavila razstavo arhivskih fotografij o slovenskih beguncih v Avstriji po letu 1945 v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Razstavo je na rednem ponedeljkovem večeru predstavila Ana Gregorič, ki je tudi pozdravila v imenu direktorja Lenarta Riharja: “Pomembno je, da ohranimo spomin, na kar je bilo in še živi; to je čudež v rahlo grenkim priokusom”. Glavni del večera je s pozitivnim čustvenim zanosom oblikovala dr. Helena Jaklitsch. Osvetlila je fenomen slovenskih beguncev, ki so si v Argentini, svoji novi domovini, uredili tako šolstvo, ki je znalo ohraniti visoko znanje materinščine še v drugi in tretji generaciji. Zgodba se začne maja 1945, ko postane jasno, da bo v Sloveniji zmagala komunistična partija, in se, da bi se izognili maščevalnemu obračunavanju, ljudje odločijo, da bodo zapustili Slovenijo za dva do tri tedne. Večina zapusti svoj dom peš, z nahrbtnikom na

ramenih. Ta pot je izredno naporna preizkušnja, za njimi že poteka obstreljevanje partizanov. Predor skozi Ljubelj je bil takrat še v izgradnji, brez luči in brez asfalta. Mnogi se

A Slovenci se ne predajo malodušju, temveč pišejo neverjetno zgodbo o uspehu: v nekaj dneh ustanovijo ljudsko šolo, slovensko begunsko gimnazijo in vrtec, ker želijo

Foto damj@n

spominjajo občutka groze. Ko prispejo na vetrinsko polje, si 32 tisoč ljudi, od katerih je bilo 20 tisoč Slovencev, uredi zasilno bivališče. Kot je večkrat poudarila predavateljica, je takrat odhajala slovenska intelektualna, politična, kulturna in prosvetna elita, z njo pa tudi slovenska domobranska vojska. Istočasno pride do tragične zgodbe: Angleži z zvijačo vrnejo 12 tisoč domobrancev v Jugoslavijo - v koncentracijska taborišča in smrt - v zameno za odhod partizanov iz Koroške.

omogočiti mladini ustrezno izobrazbo. Pouk so imeli vsak dan na travniku, brez učbenikov in knjig, a z veliko zagnanostjo. Vzporedno začnejo tudi neformalno izobraževanje, ustanovijo pevski zbor, ki šteje 130 pevcev, začnejo izdajati časopis. Angleške oblasti se v roku nekaj mesecev odločijo, da bodo taborišče zaprle zaradi slabih higienskih razmer, nevarnosti epidemij in primanjkanja hrane. Slovence so poslali v taborišča v Peggetz pri Lienzu, v Špital ob Dravi, Št. Vid na Glini

in Liechtenstein pri Judenburgu. Dr. Jaklitsch je spregovorila tudi o beguncih v Italiji, čeprav so slovenska taborišča v Italiji nepoznana. Glavnino so poslali v Monigo, nato v Servegliano in Senigallio, Eboli, Trani in po celi Italiji. Pobudnik ustanovitve slovenske šole v Monigu je bil Jože Peterlin, prosvetni referent, ki je okrog sebe zbral še Martina Jevnikarja, Ivana Prijatelja in Vinka Beličiča. Dr. Srečko Baraga pa je prevzel vodstvo gimnazije v

Monigu. Slovenska begunska gimnazija v Avstriji je bila zelo resna, profesorji so bili strogi in izredno zahtevni. Ker niso imeli učbenikov, so jih sami napisali. Imeli so ogromno predmetov, poudarek pa je bil na jezikih. Marko Bajuk je celo dosegel od angleških oblasti, da so priznali dijakom maturo in so se lahko nato vpisali na graško in druge evropske univerze. Slovenski begunci so v štirih letih hudega taboriščnega življenja črpali moč iz vere, ki jim je bila v veliko oporo. Bili so globoko verni katoličani, ki so vse pobožnosti opravljali tudi v taborišču - organizirali so romanja na Gosposvetsko polje in duhovne vaje. Dr. Helena Jaklitsch je svoj poseg končala z mislijo, da smo lahko zelo ponosni na slovensko begunsko skupnost v Avstriji in Italiji, ki bi si zaslužila mesto v zgodovinskih učbenikih.

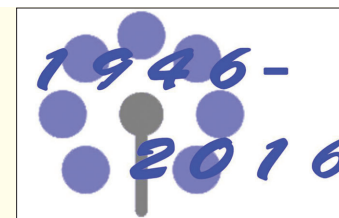
Metka Štirnigaj

S 1. STRANI 70 let Radijskega odra

Kakšen ustvarjalen ...

V pogovoru, ki ga je povezovala Maja Lapornik, so vsi sodelujoči poudarili, da je radijska igra pomembna dramska zvrst, ki tudi v današnjem svetu hrupa in dominantnosti vizualnega ohranja svojo veliko

Janez Dular, Maja Lapornik, Lučka Susič in Franko Žerjal, je poročal Marij Čuk in podal obrise lika sodobne ženske, kot se nam izrisuje v prispelih radijskih igrah. To je ženska, ki je občutljiva, ranljiva in ranjena, največkrat ločena, ki se bolj ali manj boleče sooča

iz Nove Gorice za radijsko igro *TELEFONČKI* ter pisateljica Evelina Umek iz Ljubljane za radijsko igro *ANKETA*. Tretjo nagrado pa sta prav tako ex aequo prejela Monika Bukovec iz Cerkelj ob

Foto damj@n

sporočilnost, tudi za najmlajše. Ob simpoziju je Radijski oder javnosti tudi razkril zmagovalce 5. natečaja za izvirno radijsko igro, ki jo je razpisal v spomin na svojo dolgoletno igralko, režiserko in dramaturgino Marjano Prepeluh. O delu komisije, ki so jo sestavljali Marij Čuk,

z lastno eksistencialno stisko, ki pa ohranja vero v smisel bivanja ali vsaj v iskanje tega smisla. Soglasna odločitev komisije pa je bila naslednja: prvo nagrado je prejela radijska igra z naslovom *ŠOLA SOLOPETJA* avtorice Milojke Žižmond Kofol iz Renč. Drugo nagrado sta ex aequo prejeli Marija Mercina

Krki za radijsko igro *POLOMIJA PO ŽENSKO* ter Janez Povše iz Gorice za radijsko igro *ZGODBA S PREDZADNJE STRANI*. Strokovna komisija je v objavo priporočila še naslednje radijske igre: *HOČEM VEC* avtorice Tarcisie Galbiati iz Ljubljane, radijsko igro *ZOFKA KVEDER*

V TRSTU 1899 Primoža Vresnika iz Ljubljane ter radijsko igro Franja Franciča iz Padne pri Sečovljah *OTROŠKE OČI*. Tako simpozij kot odziv na radijsko igro sta pokazala, da je radijska igra še dobrodošla in potrebna spremljevalka tako v svetu odraslih kot na poti odraslejših otrok. Praznično pa je bilo tudi v nedeljo, 13.11.2016, ko se je mladostna skupina Radijskega odra predstavila s premiero *ŽABJEGA KRALJA*. Znani pravljlični motiv je za uprizoritev na odrskih deskah priredila Lučka Susič, ki je mlade tudi režirala. Skupina mladih, nekaterih gotovo že bolj izkušenih igralcev je nastopila povsem suvereno in prepričljivo, prav tako pa se je tudi (naj) mlajšim igralcem poznalo, da so vsi obiskovali Malo gledališko šolo Matejke Peterlin. Ob dodelanih in pravljličnih kostumih je treba omeniti učinkovito sceno, ki je nastala po zamisli Magde Samec, ter lepo izvirno glasbo Aljoše Saksida. Za učenje giba oz. plesa dam je poskrbela mlada Vida Petaros, omenimo pa naj tudi novega mladega tehnika Erika Gelettija, ki je poskrbel za tehnično plat predstave. Mlada publika je predstavi, ki je spadala v niz otroških predstav na letošnjem 19. Gledališkem vrtiljaku, sledila pozorno in navdušeno, ob koncu pa je vse nastopajoče in sodelujoče nagradila s toplim aplavzom.

TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE Pesmi Marije Kostnapfel

Primer poezije nihilistične streznitve skrajne vrste

“Pred nami je pesniška zbirka, ki s svojo posebno duhovno vertikalo ter pogumom pa tudi z osebno suverenim slogom pomeni v sodobni slovenski in še posebej tržaški poeziji več kot opazen dogodek”. Tako je Marija Pirjevec strnjeno opredelila pesniški prvenec Marije Kostnapfel, ki je z naslovom *Pesmi* izšel pri založbi Mladika. V

njenem imenu je na predstavitvi v Tržaškem knjižnem središču pozdravila urednica Nadia Roncelli. Povedala je, da je zbirka posebno doživljaj in da bo gotovo prišla do bralcev, kar so s svojo številno prisotnostjo v knjigarni potrdili obiskovalci, med njimi tudi pesnični dijaki in kolegi iz Gorice. Marija Pirjevec je knjigi pesmi prispevala uvodni esej, v katerem opredeljuje in osvetljuje poezijo Kostnapflove. Univerzitetna

profesorica je tako udeležencem tržaške predstavitve poglobljeno pojasnila vsebinske kroge,

je poezija vesolje v orehovi lupini, in prav ta ugotovitev še najbolje označuje zgoščenost poezije

Foto Marij Maver

stilne posebnosti in bogastvo govornice Marije Kostnapfel, ki se giblje med mnogostranimi poli, med bolečino osamelosti in zadušljive tesnobe, med kriki in nežnostjo. Gre za poezijo nihilistične streznitve skrajne vrste, je povedala Pirjeveva, za izvrženost iz vseh nekdanjih varnostnih stanj. Tudi pesnični eksistencialni odnos do jezika je zajel občutek razdrtosti, ki vodi v vrsto katastrofičnih stanj in včasih meji celo na molk. Thomas Mann je napisal, da

Kostnapflove, ki je v stalnem iskanju ravnovesja med zvočnostjo in izrazom. Čisto na koncu zbirke pa se lahko zgodi, da vse izgubljeno ni več zastrto. Nekaj takih stanj, opažanj, ujetosti, metaforične čistosti je z interpretacijo poezij posredovala Lučka Susič. Na izzive, ki jih je nato postavila Magda Jevnikar – prva kritična bralka avtoričinih pesmi, je odgovorila pesnica sama. Marija Kostnapfel je bila pred krstom in na krstu v TKS

vidno vznemirjena, povedala je, da ji je dogodek vzel noči spanja, svojo poezijo pa je opredelila kot nehermetično. V knjigi je objavila to, kar se ji je zdelo v množici ovrženih verzov najbolj vredno tako s stališča ritma, harmonije in povednosti kot z gledišča neposrednosti. Spregovorila je tudi o nekaterih pesniških imenih, ki so ji najbližja, kot na primer Josip Murn in Garcia Lorca ter fragmentarnost izpovedi Sapfo, vendar pesmi in pesnike doživlja razpoložensko glede na lastne bivanjske lege in življenjske trenutke. V svojih odgovorih Magdi Jevnikar je bila Kostnapflove kratka in jasna, kot je izrazito čista njena

poezija brez baročne metaforike ali inflacije pridevniške govornice. Njene pesmi, sta pri tem poudarili Marija Pirjevec in Magda Jevnikar, se zdijo včasih kot fragmenti iz širšega baladnega sestava, ki pa se v celoti ni ohranil. Prvenec Marije Kostnapfel *Pesmi*, ki so ga v petek, na martinovo, predstavili v Trstu, se zagotovo ni izpel na predstavitvi, marveč bo imel še veliko povedati ljubiteljem poezije.

NSM

Obvestila

Slovensko pastoralno središče vabi slovenske vernike ob prazniku Marije zdravja na slovesno sveto mašo, ki bo v ponedeljek, 21. novembra, ob 16. uri v svetišču pri Mariji Veliki. Maševal bo msgr. Bojan Ravbar, župnik v Strunjanu, pel združeni pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov.

Založba Mladika vabi na predstavitev novega romana Marija Čuka Molk koloradskih hroščev. Delo bo predstavil in se z avtorjem pogovarjal dramski umetnik Boris Kobal. Dogodek bo v ponedeljek, 21. novembra, ob 18. uri v slovenskem knjižnem središču na Oberdankovem trgu v Trstu. Sledila bo pogostitev.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černetar sporočata, da je Razstava arhivskih fotografij o slovenskih beguncih v Avstriji po letu 1945, ki jo je pripravila Rafaelova družba iz Ljubljane, na ogled v mali dvorani Slovenske prosvete v 1. nadstropju v ul. Donizetti 3 do 21. novembra, in sicer od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro.

Založbi Mladika in ZTT ter Tržaško knjižno središče vabijo v sredo, 23. novembra, na obisk 32. slovenskega knjižnega sejma. Odhod z Oberdankovega trga ob 9. uri, z Opčin ob 9.20. Prihod na Kongresni trg okrog 10.30. Odhod s sejma ob 16. uri. Prijave sprejema Tržaško knjižno središče, tel. 040 363494.

Društvo rojanski Marijin dom prireja v četrtek, 1., in petek, 2. decembra, tečaj adventnih

venčkov in božičnih okrasov; vodila ga bo Jadranka Sedmak. Potekal bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29) od 9. ure dalje. Vljudno vabljeni!

Delavnica gledališke pedagogike za učitelje, vzgojitelje in mentorje bo 18. decembra v Finžgarjevem domu na Opčinah. Informacije: Slovenska prosveta 040 370846 ali www.slovenskaprosveta.org

V foyeru balkona Slovenskega stalnega gledališča je na ogled fotografska razstava o ženski toponomastiki v Sloveniji, od ponedeljka do petka, od 10.00 do 15.00 ali ob predstavah. Razstava je odprta do vključno petka, 30. decembra. Vabljeni!

Vabilo na romanje v Medžugorje od 7. do 10. decembra letos. Odhod avtobusa iz Nove Gorice in Rožne Doline v sredo, 7. decembra, zgodaj jutraj. Tržaški romarji stopijo na avtobus na Kozini ob bencinski črpalki smer za Reko. Romarji se bodo udeležili svetih maš, čaščenja svetega križa in najsvetejšega. Obiskali bodo kraj prikazovanj in se lahko vzpeli na Križevac. Zadnji dan romanja, v soboto, 10. decembra, se bodo na poti domov ustavili tudi pri romarskem svetišču hrvaškega Lurda v Makarski. V večernih urah bodo prispeli domov. Slovenski in italijanski državljani potujejo z veljavno osebno izkaznico za inozemstvo. Prijave: Marijan (004347366, 3392985233); za Tržaško sprejema prijave župnik Jože Merkuža na tel. 040 229166.

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu

Razpis natečaja za študijske nagrade

V spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana Slovensko dobrodelno društvo v Trstu tudi letos, 30. leto zapored, razpisuje natečaj za študijske nagrade, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine.

Redni razpis:

Maturantu ali maturantki, ki se je letos vpisal oz. vpisala v prvi letnik univerze, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija, če bo dobitnik redno študiral. Komisija bo o tem odločala na podlagi potrdila o zahtevanih in opravljenih izpitih. Prosilci morajo do 15. januarja 2017 poslati po navadni pošti ali predložiti na

sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) naslednje dokumente:

- prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke, število družinskih članov, izčrpano sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in športnem udejstvovanju ipd.;
- potrdilo ISEE;
- potrdilo o vpisu na univerzo;
- potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno;
- navedbo lastne telefonske številke in elektronskega naslova.

Prejemniki nagrade iz prejšnjih let morajo do 15. januarja 2017 predložiti potrdilo o predpisanih in opravljenih izpi-

tih ter fotokopiji prve strani univerzitetne knjižnice (indeksa) in potrdilo o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2016-17.

Enkratne nagrade:

Poleg glavne nagrade bo SDD v mejah svojih možnosti podelilo eno ali več enkratnih nagrad (“una tantum”) tudi drugim prosilcem vseh letnikov, pri čemer bo upoštevalo njihove zasluge in potrebe. Prosilci za enkratne nagrade, ki niso vpisani v prvi letnik univerze, naj prošnji, ki jo morajo oddati do 15. januarja 2017, priložijo potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih, potrdilo ISEE, fotokopiji prve strani univerzitetne knjižnice (indeksa) in potrdilo o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2016-17.

Nagrada “Irena Srebotnjak”:

V spomin na dolgoletno odbornico Slovensko dobrodelno društvo ponovno razpisuje natečaj za enkratno študijsko nagrado “Irena Srebotnjak”, ki bo prednostno namenjena študentom ali študentkam likovne ali glasbene umetnosti.

Maturantu, ki se je letos vpisal v prvi letnik takega študija na univerzitetni stopnji, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija (največ pet), če bo dobitnik redno študiral.

Prosilci morajo do 15. januarja 2017 poslati po navadni pošti ali predložiti na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) naslednje dokumente:

- prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke, število družinskih članov, izčrpano sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in

športnem udejstvovanju ipd.;

b) potrdilo ISEE;

c) potrdilo o vpisu;

č) potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno;

d) navedbo lastne telefonske številke in elektronskega naslova.

Upravni odbor SDD bo imenoval ocenjevalno komisijo, ki bo pregledala vse predložene prošnje ter na podlagi dokumentov in notranjega pravilnika sestavila prednostno lestvico. Upravni odbor bo na podlagi prednostne lestvice določil dobitnike nagrad. Odločitve upravnega odbora so dokončne in brezprizivne.

Za akademsko leto 2016/2017 znašata glavna nagrada in nagrada “Irena Srebotnjak” po 1500 evrov za prvi letnik in 1500 evrov za vsak poznejši redni letnik. Enkratne nagrade “una tantum” znašajo 500 evrov.

Upravni odbor SDD

Gledališče Verdi / Niz opernih enodejank

Za uvod tudi zbor Slovenske Filharmonije iz Ljubljane

V tržaškem gledališču Verdi se pripravljajo na odprtje nove operne sezone. Simfonična sezona se je ravnokar končala, začel pa se je nov niz opernih enodejank, ki bo pospremil poslušalce do začetka najbolj pričakovanega sporeda “velikih” oper. Pred kratkim je bila na sporedu premiera Paisiellove komorne opere *La serva padrona*, ki bo v naslednjih dneh zaživela na štirih matinejah za šolsko publiko in na nedeljski ponovitvi za odraslo publiko. Končala se je tudi simfonična sezona v polnem gledališču z izvedbo znamenite Beethovnovne *Missa solemnis*. Veličastna slovesna maša

je pravi spomenik simfonično zborovskega repertoarja. Kot velja tudi za druge skladbe letošnjega programa, je šlo v tem primeru za delo, ki je zadnjič zazvenelo v tem gledališču pred mnogimi leti (točneje leta 1970).

Zasedbo je vodil stalni dirigent gledališča Gianluigi Gelmetti, posebnost dogodka pa je bilo sodelovanje z zborom Slovenske filharmonije iz Ljubljane, ki je ob tej priložnosti okrepil vrste tržaškega opernega zbora in je sodeloval s tržaškim hišnim orkestrom. Združeni potencial je bil velik, pečat celoti pa je dal seveda dirigent, ki se je odločil za poudarjanje bombastične

plati skladbe, kar je posredovalo publiko k zvočni lesk slovesnega konca simfonične sezone, sladokuscem pa manj spodbuden vtis nekoliko površnega

branja mojstrovine.

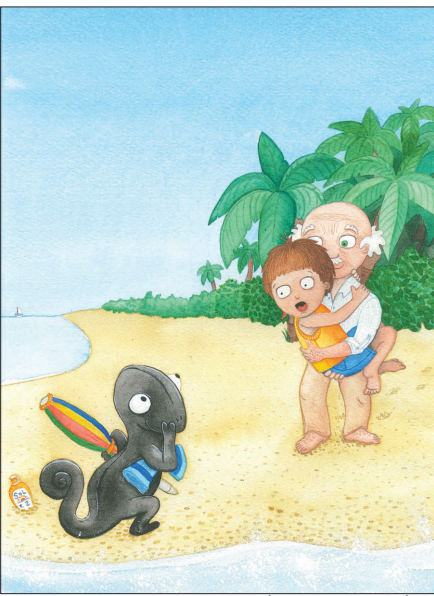
Velik zvok je bil cilj, ki ga je združeni zbor pod Gelmettijevim vodstvom zagagnano zasledoval, veliko manj pa so

s tem koncertom končal svoje delovno obdobje v Trstu: nasledila ga bo nova zborovodja Francesca Tosi.

PAL

Druga številka mladinske revije Galeb Vrsta koristnih jezikovnih vaj za male in velike

Mavrični lok, na katerega so učenci 3. r. OŠ Josipa Ribičiča od Sv. Jakoba (Trst) napisali vse, kar je lahko rdeče, oranžno, rumeno ..., se bohoto na platnici druge, oktobrske številke Galeba. Letos je na njegovih straneh veliko praktičnih, predvsem jezikovnih, pa tudi motoričnih vaj, ki bodo nedvomno koristile malim in večjim šolarjem, posebno pri usvajanju jezikovnih pravil in nabiranju besednega zaklada, ki ga ni nikdar dovolj. Tako se nadaljujejo *Zgodbe o pohištvu*, v središču katerih je omara, ki je lahko garderobna, omara z vitrino, kuhinjska omara-kredenca, knjižna omara, pa še omara v kopalnici in tista za prvo pomoč. Vsako izmed teh sta Maša Ogrizek in Tanja Komadina nazorno predstavili v besedi in sliki, tako da si jih bodo otroci zlahka zapomnili. Pri tem bodo tudi rešili priložene naloge. Podobne vaje ponujata Matejka Grgič in ilustratorica Chiara Sepin v rubriki — Po slovensko — Bralci bodo dopolnili besede oz. poimenovali pohištvo in vse, kar spada v dnevno sobo, ter se pri tem naučili, da z besedo televizija poimenujemo skupe programov, televizor je pa aparat, ki omogoča sprejemanje le-teh. Tudi ta rubrika in njene vaje so izredno koristne za bogatenje jezika in pravilno izražanje. Nevenka Škrl pripravlja *Galebov kviz*, za rešitev katerega bodo otroci morali pobrskati po junijski številki. Malčki iz zadnjega letnika vrtca in prvošolčki pa bodo našli primerne vaje na 48. in 49. strani oktobrske številke Galeba. Ob pomoči staršev bo šlo še lažje! Tudi strip, v katerem sta protagonisti medved in miška, bo pravšniji za spoznavanje novih besed. Miška in medved sta kupila zarjavel kombi in odpotovala. Pri priloženih nalogah, ki se seveda nanašajo na zgodbo iz stripa, bodo otroci prečrtali, kar ni res, in poiskali skrite besede. Tisti, ki imajo radi uganke, jih bodo našli pod naslo-

Ilustracija: Ivana Soban

jejo princeske, Barbare Gregorič Gorenc, ob ilustraciji Žive Pahor, bodo verjetno najraje prebrale deklice, saj vsaka od njih je mala mamina princeska. Lačni želodčki se bodo lahko do siteda najedli z mlečnimi usukančki, ki so jih na mizo včasih postavljale slovenske gospodinje. Stare recepte iz nekdanih časov piše Klarisa M. Jovanovič, v živih barvah pa ilustrira Štefan Turk. Genija in Kajtimar spremljata mlade bralce na ogled muzeja Revoltella v Trstu, ki je dobil ime po baronu Pasqualeju Revoltelli, zbi-

ratelju umetnin. Muzej hrani likovna dela umetnikov iz 19. in 20. stoletja, med njimi so tudi dela slovenskega slikarja Jožefa Tomina, ki slovi prav po natančno izdelanih portretih. *K muzam na obisk* vabi Ja-

sna Merku'. Vneti bralci se bodo kot vselej z navdušenjem potopili v branje pripovedi v nadaljevanjih, ki jih je kar nekaj. Mlajši bodo s *Totom in dedkom* odpotovali na kratko potovanje na vroči Madagaskar, kjer bodo videli kameleona, ki spreminja barve. Zgodbico Maje Furman, ki jo ilustrira Ivana Soban, bodo tudi dopolnili. Večji šolarji bodo odkrili, da je deklica Katjo, v zgodbi, ki jo je Evelina Umek ubrala na zelo aktualno temo krize dela, pritegnilo cvetoče mandljevo drevo. Krilati škratek Šušu je potolažil deklico, ki je jokala, ker je bila zmeraj sama doma. Zgodbo razpreda Darinka Kopal, v svojevrstnih podobah pa jo upodablja Dunja Jogan. Kako se je psiček Teri, ki ga je deček Peter dobil za rojstni dan, zbal morečih sanj, pripoveduje Helena Jovanovič ob izrazitih ilustracijah Štefana Turka. Kokoška Krišna je s svojim prijateljem Harijem res prišla v mesto pomagat teti Koko Dajsi, ki si je zlo mila nogo, čeprav jo je leta tja povabila brez besededic prosim in hvala! Štoriklja Julka tudi v drugem nadaljevanju zgodbe, ki jo piše Milan Petek Levokov, nanašajoč se na to našo potrošniško družbo, v kateri so bolj pomembni posli, denar... kot pa otroci, ni našla primernih staršev za naročenega otročička

niti v lepi vili z bazenom. Zato je morala odleteti dalje. Marsikaj o delavnih mravljah, ki so zmožne kopati neverjetne rove pod zemljo in gojiti listne uši, da jim le-te dajejo sladko "mleko", razkriva rubrika *Skrivno življenje živali*; s strokovnim pristopom, a prikupno jo piše Marjeta Zorec, Katerina Kalc pa prispeva res čudovite ilustracije. Naj ob koncu opozorimo na letošnjo Galebovo novost: *www.galeb.it*, kjer bodo otroci našli še druge vaje in naloge.

IK

Tradicionalni festival avtorskih pesmi v Benečiji Senjam beneške piesmi spet dokazal pravo renesanso v Benečiji

Prvi konec tedna v novembru (v soboto, 5., in v nedeljo, 6.) je bila dvorana v Lesah v občini Grmek v Nadiških dolinah Benečije dva dni zaporedoma nabito polna. Množico mladih, starih in tistih vmes je privabil že 22. Senjam beneške piesmi. Na festivalu tekmujejo sodobni beneški glasbeni ustvarjalci s svojimi novimi avtorskimi skladbami, ki posegajo v najrazličnejše zvrsti – rock, punk, funk, pop, pa vse do harmonike in še česa; vsa besedila pa so pisana v beneških narečjih, saj je prav to namen festivala – promocija in uveljavljanje slovenske besede v teh dolinah, na zahodnem obrobju slovenskega narodnega prostora.

Čeprav je uradno dogodek tekmovalne narave in izbira najboljšo pesem ter izva-

jalca, gre predvsem za skupno delo, trud in druženje prijateljev ter somišljenikov, ki jih družijo želja po ohranjanju in sodobnem razvoju be-

posojajo" določene instrumentaliste, da lahko predstavijo čim več novih skladb. Letos so organizatorji (Kulturno društvo Rečan Aldo Klo-

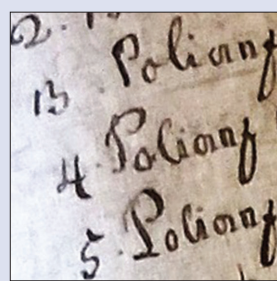
neške kulture in narečij. Tako si posamezne skupine kar "iz-

dič ob pomoči ostalih slovenskih organizacij Benečije)

VIPAVSKI PRIIMKI (17)

POLANC

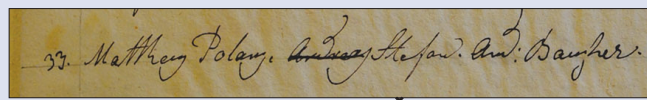
Priimek Polanc je vipavska oblika priimka, ki ga drugod po Sloveniji najdemo v obliki Polanec in Poljanec. Priimek najdemo zapisan kot: Pollaniz, Polianiz, Polianez, Polanz, Polianz, Pollenz. V ženski obliki pa Polancha. Polanc in Polanka bi zapisali danes. Čeprav jih najdemo veliko na Gori in Otlici, pa priimek ni nastal tam. Priimek je dobil človek, ki je živel na poljani, v Poljanah, v Polju ali v Poljani.

Polanci so imeli na Gori v drugi polovici 18. stoletja v lasti kar tri kmetije. Urbar hrani župnijski arhiv na Otlici.

Čeprav se zdi, da je večina naseljencev na planoto Gora prišla s severa, pa so Polanci bržkone prišli iz doline. Na to nam dajejo misliti Polanci, ki jih že v začetku 17. stoletja najdemo pri Stomažih. Prav od Stomažev pa je namreč prišlo precej naseljencev na Goro v drugi polovici 18. stoletja. V prihodnosti bodo hipotezo bržkone potrdile genetske raziskave. Glede na izvor priimka pa tudi pri Stomažih Polanci niso bili od vekomaj. Od kod so prišli, za zdaj ni znano. Jasno pa je, da so Polanci v Lokavec prišli z Gore. Otlica in Predmeja sta spadali pod župnijo Lokavec, ki se pokriva z ozemljem katastrske občine v terezijanskem katastru. Gnezdo Polancev na Vipavskem bi utegnile biti Batuje. Tu namreč najdemo leta 1558 dve družini Polanc. Gre za prepis rodovnikov rodbin v Batujah, ki je nastal leta 1786 na podlagi starejšega zapisa. Tu je gotovo najstarejši rodovnik Polancev na vsem svetu. Prvega Polanca na Gori najdemo okoli leta 1700. Gre za Jurija Polanca, mežnarja in botra mnogih otrok, ki je umrl v častitljivi starosti 100 let. Čeprav ne moremo izključiti, da se je duhovnik, ki ga je leta 1768 pokopal, zmotil pri računanju, pa je bolj verjetno, da je številka točna. Njegov sodobnik, mogoče brat, pa je bil tisti Polanc, iz katerega izvirajo vsi Polanci na Otlici. Čeprav matične knjige za tisto obdobje niso ohranjene, pa so to pokazale večdnevne raziskave v goriškem državnem arhivu, v katerem hranijo terezijanski in jožefinski kataster, in v župnijskem uradu na Otlici, kjer imajo urbar iz 17. stoletja. V njem smo našli podatke, da je bila družina Polanc v 18. stoletju ena najimovitejših na Gori.

Pri Stomažih najdemo okoli leta 1650 dve družini Polanc. Martin in Evfemija ter Peter in Ana. V kakšnem sorodu sta si bili družini, se še ne ve, precej verjetno je bil Martin Petrov oče. Gre

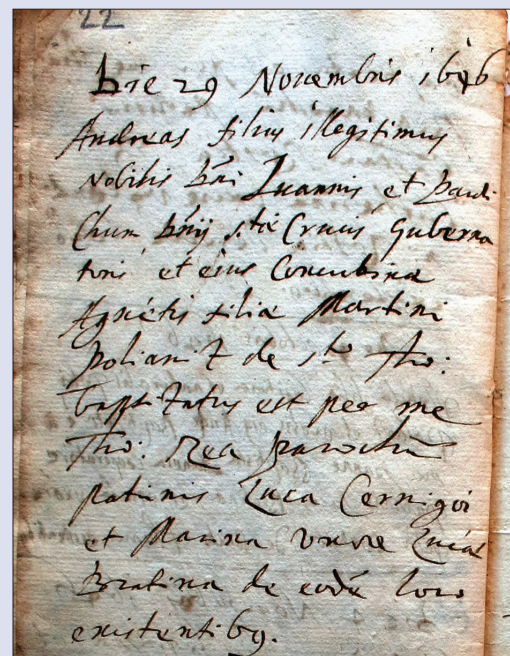
Najstarejši rodovnik Polancev na svetu hrani Škofjitski arhiv Koper.

za ugledno vaško rodbino. Zanimiv pa je zapis, ki razkriva, da je Martinova hči Neža zanosila s plemičem Janezom Kumom, sinom upravitelja gospodstva Sv. Križ Pavla plemenitega Kuma. Kaj se je zgodilo z nesrečnima staršema nezakonskega deteta, kar je bilo za tiste čase kajpada zelo težko, matične knjige ne povedo. Mogoče pa so

se tudi zato Polanci odselili na Goro? Pri Stomažih so namreč ravno po tem dogodku Polanci izginili iz krstnih knjig. Zanimivo pa je, da najdemo v isti župniji po letu 1705 omembo več boter, plemkinj, ki so nosile priimek Polini. A na prvi pogled ne kaže, da bi bila priimka, ki bi zaradi podobnih zapisov bila tudi ista, kakorkoli povezana.

V Sloveniji živi 341 Polancev, največ na Goriškem. Na Hrvaškem jih je 117, v ZDA pa 36. Tem moramo prišteti priimke Polanec (634, največ ob Dravi), Poljanc (58, največ na Gorenjskem) in Poljanec (468, največ na Goriškem in Gorenjskem). Poljanške in njim podobne verzije ne bomo niti omenjali.

V Primorskem biografskem leksikonu najdemo

Krstni vpis nezakonskega sina plemenitega Janeza Kuma in njegove "priležnice", kot piše v knjigi, Neža Polanc iz leta 1646. Mogoče je prav ta zapis odgovor na vprašanje, zakaj Polancev ni več pri Stomažih. Pavel Peter Bračina je latinski zapis transkribiral: "Andreas filius illegitimus Nobilis D (omi) ni Juannis, et Pauli Chum, D (omi) nij S (nc) tae Crucis gubernatoris, et eius concubinae Agneis filiae Martini Polanc de S (anc) to Thoma baptizatus est per me Tho (mam) Rea parochu (m) patrinis Luca Cernigoj et Mariona vnae Luis Brutina de eode loco existentibus".

le enega Polanca. Kajpada po rodu s Predmeje. Nosi zelo zanimivo ime. Slovenko. Slovenko Polanc. Rojen leta 1948, je dobil ime v domoljubnem duhu, ki veje iz primorskih matičnih knjig celotno prvo polovico prejšnjega stoletja. Starši

so izbirali domoljubna in izrazito slovenska imena, pa čeprav to nekaterim v Cerkvi

ni bilo všeč in čeprav teh imen ni nosil noben svetnik. Dr. Slovenko Polanc danes živi v Domžalah, sicer pa predava na fakulteti za kemijo. Naj kot zanimivost omenimo, da lahko k njemu študentje pridejo kadarkoli, ne le v času govornih ur, in da sta njegov telefon in elektronski naslov javno objavljena.

želeli ustvariti Senjam še posebej bogat – dogodek, ki poteka vsako drugo leto, je namreč letos prvič bil brez Alda Klodiča, idejnega začetnika Senjama, pa tudi neutrudnega kulturnega delavca in prepoznavnega pesnika slovenske Benečije, ki je lani preminil. Namera je organizatorjem uspela, dogodek je bil res bogat, saj je nastopilo kar 19 skupin z novimi skladbami, kar je precej več kot na preteklih nekaj Senjamih. Razveseljivo je tudi, da se je na Senjam zopet vrnila tudi rezijanzčina – s kantavtorjem Rinom Chinesejem, ki je prejel tudi nagrado strokovne žirije za "narjlejš besedilo". Zmagovalci letošnjega Senja-

ma so Zmotjens s skladbo *Okus po mahu*; prejeli so največ glasov publike (avtor besedila je Denise Vallar). Obiskovalci so se letos odločili nagraditi nekoliko trše ritme. Drugo mesto je osvojila pesem *Valcer*, ki jo je izvajala Mila Morandini, ob njej je pel David Klodič (besedilo Ines Trusgnach, glasba Ivan Michelizza). Tretje največje število glasov pa je prejela pesem *Stari partizan*, avtorja Igorja Černa, v izvedbi The Prekelts. Z letošnjim Senjamom so uvedli še novo nagrado Alda Klodiča, ki je namenjena skladbi, ki najbolj spominja na Klodičeve pesmi – intimna, nežna in povezana z domačo zemljo. Nagrada je prejela *Ueku devete*, avtorja sta Pio Cencigh in Fabio Feruglio. Nagrado za "narjlejš glasbo" je prejela pesem

Na more bit avtorja Franka Reje.

Ustvarjalci na zadnjih Senjamih so v veliki večini mladi, ki so končali šolanje na Dvojezični šoli v Špetru. Vse bolj se kaže, da je prav ta zaslužna za pravo renesanso, kulturni preporod, ki ga doživljajo Slovenci v Nadiških dolinah. Je pa tudi lep dokaz, zakaj bi bile dvojezične šole potrebne tudi v Terski dolini, Karnajski dolini, Reziji ter trejezična šola v Kanalski dolini (in verjetno je to tudi dokaz, zakaj nastanku teh šol nekateri tako krčevito nasprotujejo). Kar pa bi bilo potrebno po kulturnem preporodu, je še ekonomski preporod. Mladi bodo lahko v teh dolinah ostali in ustvarjali le, če bodo tukaj imeli tudi kruh. Za zdaj je teh možnosti žal veliko premalo.

Dejan Valentinčič

Melanija Knavs iz Sevnice bo postala prva dama ZDA

Nepričakovan izid ameriških volitev je spodbudil razmišljanja

Zgodilo se je torej tisto, kar so le redki predvidevali in pričakovali. Na volitvah za ameriškega predsednika je prepričljivo in z veliko večino glasov zmagal poslovnež in vebogataš Donald Trump. Brez političnih izkušenj in zaradi tega tudi brez očitkov in afer se je povzpela na čelo najmočnejše države na svetu. Zdaj mnoge države komaj prikrivajo tesnobo in strah pred tem, kako se bo lastnik nebotičnikov in mnogih drugih nepremičnin, pa tudi odločujoči v raznih organizacijah in ustanovah, obnašal in uresničeval svoje zamisli v obdobju predsedovanja, ki se bo začelo 20. januarja naslednje leto. Tisto, kar je govoril med predvolilno kampanjo, pri nekaterih vzbujala celo grozo. Zagrozil je, denimo, da bo svojo nasprotnico Hillary Clinton, če bo izvoljen, dal aretirati in postaviti pred sodišče zaradi njenega domnevnega deleža pri nezakonitih finančnih in drugih poslih. Na meji z Mehiko pa bi dal kar zgraditi betonsko ograjo, s čimer bi preprečil ilegalne prebege njenih prebivalcev v ZDA.

Tudi v Sloveniji Donald Trump vzbujala najrazličnejše ocene, tudi predsodke, nelagodnost in zadrego vlade in koalicije. Med predvolilno kampanjo so namreč oblastniki in provladni mediji opustili načelo o enakem obravnavanju in vrednotenju kandidatov ter so ves čas navigirali Hillary Clinton. Pri tem je najbolj pretiraval in zaradi vloge medija bil očiten dopisnik javne RTV Slovenije v ZDA, Edvard Žitnik.

Stanje duha in nelagodnost v slovenski politiki in medijih izražajo tudi naslovi komentarjev v nekaterih javnih občilih, ki so bili objavljeni po izvolitvi Donalda Trumpa. V časniku Delo so v četrtek, 10. novembra, objavili veliko fotografijo novega ameriškega predsednika in njegove soproge Melanie Knavs-Trump iz Sevnice. Fotografijo so komentirali s trditvijo,

“da 45. predsednik politiko postavlja na glavo”. Časnikar Boštjan Videmšek pa je v prispevku za temo dneva, objavljenem tudi na prvi strani časopisa, ocenil, da se po izvolitvi Trumpa v mednarodnih odnosih “temni”. Še bolj neposreden je bil komentar, ki ga je v časniku Dnevnik objavil Ervin Hladnik in mu dal naslov *Bežimo, Trump prihaja*. Premier Miro Cerar pa se je novemu ameriškega predsedniku poskušal prilagoditi – nekateri bi temu rekli prisiliti – s pismom njegovi soprogi Melanii Knavs-Trump, v katerem ji je čestital za to, da bo postala prva dama ZDA.

V Sloveniji sicer veliko razpravljajo in pišejo o naši rojakinji in soprogi novega ameriškega predsednika. Med predvolilno kampanjo je povedala, da prihaja iz Sevnice, majhnega kraja, “ki ga obkrožajo reka in gozdovi, toda žal je bilo to v obdobju komunizma”. To dejstvo pa so vsi provladni mediji v Sloveniji, tudi Slovenska tiskovna agencija in nacionalna TV Slovenija, zamlčali. Zdaj pa mno-

gi raje pričakujejo, da bo gospa Melania kot prva dama najmočnejše države na svetu kaj storila za svojo prvo domovino Slovenijo. Omenja se tudi možnost, da bi novi predsednik ZDA enega prvih obiskov v tujini namenil Sloveniji.

Primer prve dame je spodbudil različna mnenja in ocene. Nataša Briški, nekdanja dopisnica iz ZDA, je prepričana, “da si Slovenija od Melanie Knavs ne more obetati kakih velikih privilegijev”. Izvedenec za mednarodne odnose in politiko, dr. Bogomil Ferfila, pa misli, “da si Melania Knavs zasluži spomenik. Nihče ni Slovenije tako postavil na zemljevid sveta kot ona”. Dr. Dimitrij Rupel, prvi slovenski zunanji minister in nekdanji veleposlanik v ZDA, pa je v časniku

Dnevnik zapisal, “da je zaskrbljen zaradi odnosa Slovencev in države do prve dame, ker so se nekateri avtorji oziroma komentatorji do nje grdo obnašali. Zaradi tega je Melania Knavs-Trump tudi vložila tožbe. Odnosi med ZDA in Slovenijo so “zapacani”. Upam, da bo naša diplomacija dovolj spretna, da bo znala zadevo popraviti. Seveda bi bilo pričakovati, da prva dama našega rodu soproga zdaj pripravi do tega, da obišče Slovenijo”. Pravna zastopnica nove prve dame v Sloveniji je odvetnica dr. Nataša Pirc-Musar, ki zatrjuje, “da je gospa Melania Knavs-Trump dobro seznanjena z razmerami v Sloveniji, jih spremlja in je zelo navezana na svojo nekdanjo domovino”.

Izvolitev Donalda Trumpa pa je pokazala na možnost takega volilnega presečenja tudi v drugih državah oziroma političnih okoljih. Dogodilo bi se lahko, da bi volivci v glasovanjem zavrnili napovedi in ankete strank in oblastnikov ter izbrali povsem druge ljudi na najvišja mesta v državah. To bi se lahko zgodilo

tudi v Sloveniji, na kar je edini v državi opozoril Rudi Rizman, sociolog in politolog. Vsi zdajšnji politični pomembneži v Sloveniji o takšni možnosti v zadregi molčijo.

V Sloveniji pa se seveda dogaja še veliko drugega, tudi pomembnega; potekajo stavka zdravnikov in zobozdravnikov, javni protesti najslabše plačanih javnih uslužbencev, pa razprave o možnosti prihoda novih skupin beguncev v Slovenijo oziroma prek nje v druge države. Grožnja o tem je povsod prisotna, nekako lebdi nad Slovenijo. Federico Potočnik, predsednik Mlade Slovenije, podmladka stranke Nova Slovenija, krščanski demokrati, je v intervjuju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, razložil, kakšna je razlika med zdajšnjimi begunci in Slovenci, ki so po drugi svetovni vojni bežali pred komunizmom. Glede tega je jasen in odločen, ko ugotavlja: “Razlika je velikanska. Poglejte, kaj se dogaja z migranti in kaj počnejo, kako velike zahteve imajo. Po drugi strani so se naši po vojni begunci umaknili v Avstrijo, kjer so tri leta preživeli v taboriščih, preden so bili povabljeni v Argentino. Tam niso razbijali, zažigali ali posiljevali, ampak so ustanavljali zbornice, šole, dramske skupine. To so bili naši ljudje, zato je njihova primerjava s temi, ki prihajajo zdaj z Bližnjega vzhoda in od drugod, popolnoma zgrešena. Gre za dve različni civilizaciji, to je ključno. Pri nas ne gre več za Janšo ali Kučana, temveč za to, ali bo

zahodna civilizacija v naslednjih stotih letih sploh obstala. Ne zavedajo se, da bo lahko prišlo v Evropo, in Slovenija je njen del, 60 milijonov ljudi, ki bodo zahtevali položaj in pravice beguncev”.

Minilo je tudi martinovanje z veliko zabavami in ob prekomernem pitju novega vina. Prebral sem mnenje nekega poznavalca in ljubitelja vin, ki je prepričan, da bi moral vsak naš poslovnež poznati vsaj tri najboljše vina. Odgovorni urednik revije Ognjišče, magister Božo Rustja, je v novi številki revije upravičeno zapisal, “da se žal v zadnjih letih god priljubljenega svetnika sv. Martina spreminja v dan pretiranega pitja alkohola. Sporočilo tega svetnika, čigar 1700-letnico rojstva zaznamujemo, je čisto drugačno. Zato smo v Ognjišču namenili posebno prilogo z opisom sv. Martinu posvečenih župnijskih cerkva v Sloveniji”.

Pa še naslednja želja slovenski Cerki, ki jo je v intervjuju za slovenski katoliški tednik Družina izrekel dr. Matjaž Roter, član Papeškega diplomatskega zbora, ki zdaj služi v Kolumbiji. O Cerki v Sloveniji je dejal, “da se mu zdi, da je v njej premalo poguma, ni iskanja novih pristopov v pastoralni, novih načinov oznanjevanja. Imam občutek, kot bi se duhovniki vdali v usodo, češ da se ne da nič narediti. V Sloveniji bi se morala Cerkev bolj izpostaviti v javnosti, z njenega vrha pa bi moralo prihajati med ljudi več jasnih sporočil”.

Martijan Drobež

Svetovni slovenski kongres je v četrtek, 10. novembra 2016, pripravil Pogovor na Kongresu, na katerem so predstavili knjigo *V senci javora in lipe*, žal že pokojnega upravnika Knjižnice Dušana Černeteta v Trstu, bibliografa in publicista Marjana Pertota. Omizje je vodil predsednik Knjižnice Dušana Černeteta Ivo Jevnikar, pri pogovoru pa so sodelovali še Lučka Kremžar - De Luisa, Helena Janežič in Pavle Novak. Prireditve se je udeležilo okrog 40 ljudi. Večer je minil v prijetnem vzdušju.

Ljubljana / Etnološka Murkova nagrada

Dobitnica je Inga Miklavčič Brezigar

V Cekinovem gradu so 11. novembra 2016 podelili Murkove nagrade, priznanja in listine, ki jih Slovensko etnološko društvo podeljuje za strokovne dosežke na področju etnologije na Slovenskem. Murkova nagrada za življenjsko delo gre v roke Ingi Miklavčič Brezigar, priznanje Karli Kofol, listino pa bodo izročili Matevžu Omanu in družini Jožeta Kakerja.

Inga Brezigar Miklavčič je svojo poklicno pot začela kot konservatorica na takratnem Zavodu za spomeniško varstvo. Leta 1983 se je zaposlila v Goriškem muzeju kot kustodinja-etnologinja in tu delovala vse do upokojitve. V magistrski nalogi je analizirala sociološki pomen muzejskega dela, v praksi pa je muzejsko delo usmerila v tok nove muzeologije ter v nove načine dela pri zbiranju materialne in duhovne kulturne dediščine.

Po letu 1987 je pričela priprave za obnovo Trentarskega muzeja, vzporedno je spremljala nastanek Kobariškega muzeja, leta 1995 pa je prevzela nalogo vzpostavitve Breginjskega muzeja.

Med razstavami velja omeniti postavitev iz leta 1994 o dotlej marginalni temi goriške zgodovine - aleksandrinhah, razstavo *Spomini naše mladosti ali življenje pod zvezdami*, tematski razstavi *Skrinje na Goriškem* in *Pustovanja na Goriškem* ter postavitev o posodju ter stoletnici bohinske proge in solkanskega mostu. Leta 2012 je pripravila razstavo *Meščanstvo na Goriškem*, svojo dolgoletno pot v Goriškem muzeju pa sklenila z razstavo *Industrijska dediščina na Goriškem*.

publicistično delo pa so Murkovo listino namenili slavistu Matevžu Omanu, ki se posveča lokalni zgodovini Stražišča. Slovensko etnološko društvo Murkove nagrade, priznanja in listine podeljuje v spomin na etnologa Matijo Murka (1861-1952).

Njeno pojmovanje muzeja je temeljilo na zamisli, da mora biti muzej odprta, povezovalna ustanova in kraj srečanj. S svojim delom pa je na Goriškem sprožila tudi domoznansko gibanje, med drugim piše v obrazložitvi nagrade.

Murkovo priznanje je komisija v sestavi Irena Destovnik, Andrej Dular in Marko Terseglav namenila Karli Kofol iz Tolminskega muzeja za razstavo *Človek in vojna*, ki odpira malo raziskane in redko predstavljene teme iz časa prve svetovne vojne.

Murkovo listino prejme družina Kaker za prizadevanja pri ohranjanju stavbe dediščine. Družini je namreč ob pomoči strokovnjakov uspelo rešiti, ohraniti in obnoviti šest starih objektov na območju Savinjske. Za zbirateljsko, raziskovalno in

publicistično delo pa so Murkovo listino namenili slavistu Matevžu Omanu, ki se posveča lokalni zgodovini Stražišča. Slovensko etnološko društvo Murkove nagrade, priznanja in listine podeljuje v spomin na etnologa Matijo Murka (1861-1952).

Na Zemonu

Z akademijo napoved Tedna karitas in odprtja dobrodelne razstave

Na dvorcu Zemonu je v petek, 11. novembra 2016, potekala slovesna akademija pred Tednom karitas, ki bo med 21. in 27. novembrom. Slovesno so odprli tudi razstavo del, ki

Zmago Modic iz Ljubljane. Kolonije so se udeležili Evgenija Jarc, Jurij Kravcov in Petar Lazarevič iz Ljubljane, Patricija Simonič iz Maribora, Zdravko Dolinšek iz Radencev, Miloš Marc in Alina

so poleti nastala na likovni koloniji Umetniki za karitas na Sinjem vrhu. Darovana umetniška dela je moč kupiti na razstavah v Sloveniji in tujini, izkupiček pa bo namenjen ljudem v stiski.

Na letošnji, 22. koloniji Umetniki za karitas, ki je potekala med 15. in 22. avgustom na Sinjem vrhu nad Ajdovščino pod naslovom *Pogum vse ljudstvo v deželi, govori Gospod*, je ustvarjalo devet umetnikov in častni gost, umetnik

Asberga Nabergoj iz Vipave, Anđrej Kosič iz Gorice in Jasna Merku' iz Trsta. Za dan ali dva so se jim pridružili tudi strokovni sodelavci in udeleženci preteklih kolonij.

Ob dnevu odprtih vrat se je omenjenim slikarjem pridružilo še 61 darovalcev, ki so prav tako darovali umetniška dela. Skupaj je na letošnji koloniji nastalo 160 likovnih del.

V vseh 22 likovnih kolonijah je

doslej tako ali drugače sodelovalo že 1575 avtorjev, ki so skupaj ustvarili 2449 likovnih del.

Na akademiji so se letos še posebej spomnili na Hieronima Vidmarja, lastnika turistične kmetije na Sinjem vrhu, kjer so se vsako leto zbirali umetniki in ljubitelji umetnosti. Umrl je mesec dni po koncu kolonije Umetniki za karitas.

V. d. ravnateljice Škofijske karitas Koper Slavko Rebec je spomnil tudi na geslo letošnje kolonije, to je pogum: “Biti pogumen pomeni predvsem biti, bivati, in to trdno na zemlji, zavedajoč se, da sem kot oseba dragocen, ker me je Stvarnik poklical v bivanje”.

Prva likovna kolonija Umetniki za karitas je na Sinjem vrhu nad Ajdovščino potekala leta 1995. Namen kolonije je bil vseskozi plemenitenje družbe in posameznikov z umetnostjo sedanjega časa, obenem pa opozarjati na stiske ljudi, za katere sodelavci Karitas v danem letu menijo, da najbolj kličejo po pomoči.

Prireditve Škofijske karitas Koper je na Dvorcu Zemonu pri Vipavi že tradicionalna in slovesno zaznamuje prihajajoči Teden karitas. Letošnji bo potekal pod geslom *V objemu dobrote* in bo dosegel vrhunec z dobrodelnim koncertom *Klic dobrote* v Celju 23. novembra. Slike s tokratne kolonije bodo krasile oder *Klica dobrote*.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (40)

Mariza Perat

Dne 8. julija 1924 je komisija zaslila Lucijo, 13. oktobra 1930 pa je isti škof potrdil verodostojnost fatimskih prikazovanj. S tem je bilo češčenje fatimske Gospe tudi uradno potrjeno. Dne 13. maja 1931 so v Fatimi vsi portugalski škofje ob navzočnosti pol milijona vernikov kot prvi na svetu posvetili Portugalsko Marijenu Brezmadežnemu Srcu. Posvetitev so obnovili leta 1938, 1942 in 1875. Portugalska je

Fatimska bazilika

tako bila rešena grozot druge svetovne vojne. Kot omenjeno, so verniki že po zadnjem prikazovanju 13. oktobra 1917 začeli trumoma romati v Fatimo. Že leta 1919 so tu kar sami postavili zasilno kapelico. Dne 13.

Bazilika Presvete Trojice

maja so vanjo namestili Marijin kip. Narejen je iz brazilskega cedrovega lesa, izdelal pa ga je priznani umetnik Tedim Ferreira, in sicer po opisu, ki ga je podala Lucija. Kip še danes krasi kapelico prikazovanj v Fatimi, in sicer na mestu, kjer se je Marija prikazovala. To prvo kapelico pa so zlikovci, katerim vdanost ljudstva Božji Materi ni šla v račun, v noči med 5. in 6. marcem 1922 razstrelili. Škof, msgr. de Silva, je odločil, da škofija zemljišče odkupi, in 13. maja 1928 so tu začeli graditi cerkev, posvečeno Kraljici svetega rožnega venca. Cerkev

Prva kapelica na kraju prikazovanj

Mesto Pontevedra

je leta 1954 postala bazilika. Leta 2007 je bila zgrajena druga, večja bazilika, posvečena Presveti Trojici. Baziliko je z mozaiki opremil p. Marko Ivan Rupnik.

Samostan sester Dorotejk v Pontevedri

Lucija, Frančišek in Hijacinta v času prikazovanj

Milostni kip krasi dragocena krona, ki so jo Sveti Devici 13. oktobra 1943 podarile portugalske gospe v zahvalo, da je bila njihova domovina rešena druge svetovne vojne.

Zaradi številnih in naravno nerazložljivih ozdravljenj so leta 1926 v Fatimi odprli Zdravniški urad.

P. Marko Ivan Rupnik

Po Frančiškovi in Hijacintini smrti je Lucija ostala edina še živeča vidkinja prikazovanj. Ljudje so jo kar naprej nadlegovali in spraševali, zato jo je mati, na nasvet škofa de Silva, 17.

junija 1921 odvedla v dekliški zavod v Vilar v predmestju mesta Porto. Zavod so vodile sestre dorotejke. Da bi je druge gojenke v zavodu ne prepoznale, je tu dobila novo ime Maria das Dores - Marija Bolečin. Tu je hodila v šolo, naučila se je kuhati in šivati.

Lucija je že dalj časa gojila željo, da bi se posvetila redovnemu življenju. Najraje bi bila odšla h karmeličankam, a so ji to odsvetovali zaradi strogosti tega reda. Tako se je odločila, da vstopi k dorotejkam. Sestre so jo kot postulantko poslale v mesto Pontevedra v severozahodni Španiji. Lucija je tja dospela 25. oktobra 1925 in je tu ostala do julija 1926. Iz Lucijinih zapisov vemo, da se ji je tu 10. decembra 1925 prikazala Devica Marija z Detetom Jezusom. Božja Mati je pokazala svoje Srce, obdano s trnjem. Jezus je rekel:

"Imej sočutje do Srca svoje presvete Matere, obdanega s trni, s katerimi ga nevaležni ljudje nenehno prebadajo, ne da bi kdo napravil eno samo pravno dejanje, da bi jih izvlekel".

/ dalje

S T. STRANI

ISTAT in oaza

To so statistični podatki, ki jih bodo sociologi lahko še preučili in ocenili. Tudi mi lahko izrazimo svoje mnenje, in sicer na podlagi treh dejstev:

1. Upad cerkvenih porok nas ne sme begati in vznemirjati, prej nasprotno. Če so v preteklosti nekateri izbrali obred pred oltarjem, so ga verjetno bolj iz tradicije in zaradi "obrednih" okoliščin kakor iz živega in globokega verskega prepričanja. Danes se torej večja število tistih parov, ki sklepajo zakonsko zvezo pred Bogom zavestno, prepričano in verno.

2. Število civilnih porok je naraslo tudi zato, ker se mnogi poročijo drugač, torej po prvi splošni zakonski združitvi. Ker pa danes italijanski zakon predvideva možnost "hitre razporeke", je razporek veliko več in zato tudi veliko več oseb, ki so pred državo samskega stanu. To pa ne velja za krščanski zakon, ki ne dovoljuje - od Kristusa dalje - ne ločitve ne razporeke (obstaja le možnost ugotovitve ničnosti zakona, kar je danes tudi v Cerkvi lažje in hitrejše, po apostolski spodbudi Amoris Laetitiae).

3. Globalizacija je posegla tudi v zakon in družino. Vedno več parov sestavljata pripadnika dveh različnih narodov, jezikov, kultur in verske pripadnosti. Cerkev je zelo pozorna na to in daje dovoljenje za medversko poroko, le če ji novoporočenca dajeta zagotovilo, da se katoliška stran ne bo odpovedala svoji verski pripadnosti in korist verski skupnosti sozakonca ali zaradi brezbriznosti. Tudi ta pogoji nižja število poročnih zvez pred oltarjem.

Živimo torej v družbi, ki ima ze-

lo različne in raznolike izkušnje zakonskih občeštev. V njej je tudi veliko krščanskih, globoko vernih oseb, ki se jim je zrušila zakonska zgradba. V sebi čutijo življenjski poraz, osebni propad in duševno stisko. V luči pravkar sklenjenega leta usmiljenja je nadškof Karel povabil dekane goriške dekanije, naj v svojih pastoralnih enotah odprejo v času svetega leta posebne "oaze usmiljenja". Namenjene so bile priložnosti za osebno spravo z Bogom, za pogovor o lastnem duhovnem stanju, za življenjski nasvet. Namenjene pa so bile tudi zakoncem ali, bolj natančno, nekdanjim zakoncem, ki se jim je sesula družinska stavba.

Škoda, da se niso še bolj poslužili oaze (ki smo jo imeli slovenski verniki v Zavodu Sv. Družine v Gorici) mnogi ločeni

in razporečeni slovenski verniki. Imeli bi namreč možnost spoznati in odkriti vse številne in različne poti, ki jih Cerkev ponuja vernikom v takem položaju: lahko bi prejeli nasvet o ničnosti poroke; lahko bi jim voditelj oaze razgrnil vse možnosti sodelovanja in udeleževanja v cerkveni skupnosti, kljub razporoki ali ločitvi; takim, ki so civilno ponovno poročeni, bi lahko nudil oporo, kako živeti v Božji ljubezni, kljub zakonski zvezi mimo zakramenta; z voditeljem bi lahko delili in primerjali svoje mnenje ter ugotavljali stičišča in razhodišča. Tisti (škoda, da le redki), ki so izrabili priložnost, so odhajali domov srečni, da niso ne zavrženi ne zapostavljeni. Spoznali so, da je Cerkev mati, čeprav jo ponekod in včasih opisujejo bolj kot mačehovsko in rabeljsko.

Hvala duhovnikom in očetom frančiškanom, ki so v oazi delili svoj čas z iskalcami resnice in prisilci Božjega usmiljenja.

Zaprtje svetih vrat

Papež Frančišek bo na praznik Kristusa Kralja, 20. novembra, zaprl še zadnja svetoletna vrata, tista v baziliki sv. Petra v Rimu, in tako sklenil jubilejno leto usmiljenja. Slovesna maša se bo začela ob 10. uri. Za krajevne Cerkve je Vatikan priporočil, da so sveta vrata v stolnih, božjepotnih in drugih cerkvah zaprli že 13. novembra. Tako je bilo tudi pri nas. Škofje so poudarili pomen svetega leta, ki se izteka, in pozvali vernike, naj vrata src ostajajo še vedno odprta Božjemu usmiljenju in sprejemanju. Popoldne so zaprli sveta vrata stolnice v Ljubljani; v Kopru jutraj, prav tako so že zaprli sv. vrata svetišča na Sveti Gori in v Logu pri Vipavi. O zaprtju vrat v goriški stolnici bomo podrobneje poročali prihodnjič. Na Barbani so jih zaprli prejšnji mesec, v Ogleju pa jih je goriški nadškof Redaelli zaprl v soboto, 5. novembra. V homiliji se je vprašal, kaj nam ostane ob koncu jubileja. Božja beseda dneva nam sporoča, je dejal, da se ne smemo bati. Bojimo se za svoje otroke in njihovo prihodnost, živimo v negotovosti, bojimo se svojih grehov in nezvestob, bojimo se tudi Kristusa, s težavo se mu popolnoma zaupamo. Pri tem naj nam pomaga sv. Janez Pavel II., ki nas je od prvega dneva papeževanja dalje rotal, da bi na stečaj odprli vrata Kristusu. Kot je poročal radio Trst A, je videmski nadškof A. B. Mazzocato prejšnjo nedeljo povedal, da je skozi vrata videmske stolnice stopilo pol milijona vernikov, skozi vrata Stare Gore pa kar 300 tisoč vernikov.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (132)

PLJUČNA BOLEENJA V NATUROPATIJI

Po TKM je podorgan pljuč debelo črevo, ki se prav tako začne oblikovati šele po rojstvu, saj dojenček v trebuhu prebavnega trakta skoraj ne potrebuje. Črevesje in z njim imunski sistem se začne graditi po rojstvu, zato trpijo dojenčki za krči v prvih dveh letih življenja, ker se njihovo črevesje šele gradi. Prva leta je gradnja črevesja intenzivnejša in takrat je največ krčev. Potem se gradnja progresivno upočasnjuje in se ustavi nekje pri 11. letu starosti otroka, ko prevzame črevesje polno funkcijo sedeža našega imunskega sistema.

Akt dihanja nas nenehno povezuje z okolico, saj z dihanjem dejansko z okoljem interagiramo, odvisni smo od zraka, ljudje si med seboj delimo isti zrak, ki je naše skupno dobro, naša velika mati, iz katere črpamo življenje. Zrak povezuje nas ljudi s kolektivno samozavestjo in vesoljem.

Pomislimo: ko smo na predavanju in je veliko ljudi natlačenih v enem prostoru, vsi dihamo isti zrak, med seboj si delimo isto vzdušje.

Po TKM pravimo, da se pljuča kažejo na koži, da je čutni organ pljuč koža, dejansko so pljuča naša druga koža, saj predstavljajo dihanje, globljo intimno zvezo s svetom, ki nas skozi požiralnik simbolno popelje do duše in naših emocij. Pljuča so organ melanholije, žalosti, joka ...

Nekateri pravijo, da predstavljajo pljuča most telesa do duše.

Tudi prek upodobitev v religiji ima dihanje svo-

jo podobo v Sv. pismu - "Božji veter". Z vsakim vdihom nakazujemo svetu, da se odpiramo novim dimenzijam doživetja, ki krepijo in bogatijo našo dušo.

Kronološka časovnica obolenja pljuč: prehlad, bronhitis, pljučnica, kronično obstruktivni bronhitis, astma itd.

Pljuča so zelo pomemben organ našega telesa in vredno jih je pravilno krepiti, da bomo fizično in psihično pravilno živeli, veliko ljudi namreč živi z nezdravimi pljuči. Deficit pljuč se po določenem času nakopiči in začnejo se težave z dihalnim traktom, ki se zrcalijo na psihični in fizični ravni.

Kako bomo pljuča krepili in se prehlada znebili? Nekaj naturopatskih navodil za samopomoč:

1. V hiši, v kateri živimo, ne sme bivati vlaga oziroma je lahko največ 30%, po stenah pa ne smemo imeti vlažnih ali plesnivih madežev.

2. Če so pljuča polna sluzi in kašljamo, moramo najprej ukrepati pri prehrani in ukiniti proizvodnjo sluzi, tako da iz prehrane odstranimo živila, ki v telesu proizvajajo sluz, to so predvsem mlečni izdelki živalskega izvora. Ko je kašelj moker, odsvetujem tudi uživanje medu.

3. Inhalacije z vrelo vodo in soljo, na klasičen način s polno posodo vrele vode, soljo in briščo čez glavo, vdihujemo 1 mesec vsak večer 20 minut na dan, vdih skozi nos, izdih skozi usta.

Živila, ki krepijo pljuča: kokošja juha, breskev, pekoča hrana, lipov čaj, hren.

/ dalje

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 15. novembra, ob 14. uri

Pridejo leta, ko greš za spomini ...

Planine nad Ukvami (4)

Pot, ki se iz Ukeve dviguje v naročje gora, je polna kažipotov, idej, steza in skomin, tako da pohodnik ne ve, kam bi šel, katero stezo bi izbral, kateri vrh bi mu bil najslajši cilj. Radovednost je v vsakem primeru velika, izletov je za leto in pol. Ko sva se z možem prvič povzdignila do ustja gorske doline Ravna, je naju, morda ravno zaradi imena, ki je zvenelo tako domače in tako slovensko, najprej pritegnil kažipot za turistično kmetijo Gacceman oziroma po naše Gačman. Ta se nahaja v manjši gorski dolini Vilza ali v italijanščini Valle Filza. Z asfaltne ceste, ki pelje iz Ukeve na planine, je do kmetije le slabe pol ure. Avto moraš pustiti na označenem parkirišču, nato pa greš ob potoku nekoliko navzgor po lepem in udobnem makadamu, ki je sicer prevozen za terence. Hodimo v tišini, v objemu opojnega smrekovega gozda, po dolini, ki nam le zadnji trenutek razkrije vrtoglave razglede na Julijce. Pri Gačmanu - smo že na višini 1286 metrov nad morjem - je tako lepo, da ne moreš mimo, ne da bi postal in posedel in ob zvončkanju živine, ki se mirno pase na obširnih travnikih, prisluhnil utripu gorskega življenja.

Pri Gaccemanu, Gačmanu, so vsakega gosta zares veseli. Tam med pašniki ni tako kot v dolini, kjer si v velikih restauracijah samo številka. Pri Gačmanu te najprej vprašajo, po kateri stezi si prišel do kmetije, od kod prihajaš, ko si že domač, pa ti še razkažejo zelenjavni vrt in živino in povedo o svojih zeliščih, ki valjivo dišijo z gredic. Lastniki planšarije govorijo seveda tudi slovensko, tako pač kot vsi tu naokoli. Ko izvem, da so iz Ukeve, jim povem o deklici z zajčkom, o

planini, ki je ne najdem, ker je ne znam več prepoznati, in o svojih daljnih počitnicah. Seveda ne vedo, kje so se pred toliko desetletji pasli zajčki. Prijazna lastnica me vpraša, pri kateri družini sem tedaj počitnikovala. Povem jim, da smo spali pri Prešernovih, ali, kot se tu piše, pri Preshernovih. Gospa se veselo smeji. Saj se v Ukvah vsi pišejo Prešeren, pove, to je naš krajevni priimek in baje je bila celo rodbina Franceta Prešerna nekako povezana z našo vasjo. Smeje se in mene je sram, da ne nisem že prej tega spomnila, saj sem vedela, da je to najbolj pogost priimek v vasi. Sicer kaže, da gre za gorenjski priimek, ki ima svoj izvor med Begunjami in Žirovnico, ne vem, ali obstajajo študije, kako so Prešerni prišli do Kanalske doline. Kar vem, se je razširil po vsej Sloveniji, v Ukvah pa je prevladal. Povem še, da je bila hiša zelena, baje, da so barvo ohranili tudi po prenovi, in zdi se mi, da sem domačijo deklice z zajčkom videla, ko sva se z možem vozila mimo vasi.

Od Gačmana ne moreš, ne da bi posedel in spil vsaj steklenico odličnega avstrijskega piva, ki ga tu ponujajo. Ko poveva, da sva z možem vegetarijanca, naju gospa pospremi na vrt in pokaže zelišča, ki jih tu goji. Zelenjavna juha ni še skuhanja, zato se odločiva za solato, ki naju osvoji zaradi okusa in vonjav. Tako pri-

jetno je sedeti tu in zreti v Julijce, da je dolina vse bolj daleč. Človek bi ostal in razmišljal. Ostal in se umiril. Ker čas tu stoji. V občudovanju skalnatih očiakov.

Ko se poslovimo, nam gostitelji še povedo, da pelje najlepša pot na Gačmanovo planino po dolini Ukva, iz Žabnic. Gre za širši kolovoz, ki nas vodi po ne preveč strmi, očarljivo divji in tihi pokrajini, ujeti v objem gozdov, do visokogorskih pašnikov. Vzpon sploh ni naporen,

človeški, veliko bolj pravičen.

Vseh planin letos z možem nisva utegnili obiskati. Dnevi hitijo, načrtov je veliko, še več pa drugih obveznosti in premalo prostega časa za vzpone. Eden izmed najlepših letošnjih je bil nedvomno Lepi vrh ali Lepi vršič, nekaj manj kot 2000 metrov visoka Cima bella, ki se dviguje med Kanalsko in Ziljsko dolino. Vrh za vsakogar, tudi za vrtoglave in nerodne, kot sem jaz. Vzpon prek pašnikov v amfiteater vrhov. Od tam je še samo korak do nebes.

Izhodišče za Lepi vršič je gostilna Al Camoscio, nekoliko višje nad Ukvo in Ravno. Z avtom se sicer po makadamu pripeljemo še nekaj metrov višje, do kmečkega turizma Rosič. Lastnica in kuharica je Slovenka, doma iz Kranja, ki se je poročila z domačinom. Njena družina je edina, ki še danes preživi na planini Ukva ne samo poletne, ampak

tudi zimske mesece. Gospodarji in živina ostanejo skozi vse leto na visokogorski leseni kmetiji, ki je skozi odprta gostom. Čisto preprosta izba, ki je obenem gostilna, dom, bife za domačine in prostor za srečevanje in druženje. Pripovedujejo, da je gospa Rosič odlična poznavalka divjih zelišč, ki jih zna tudi mojstrsko uporabiti pri pripravi jedi, kuha pa za vse okuse. Po naročilu dobiš pri njej tudi "kremšniten" po blejskem receptu. In pravijo, da so odlične. Z možem sva si privoščila jabolčni zavitek, gospodarica je, medtem

ko sva jedla, kramljala in pospravljala po kuhinji, televizor je bil vključen v kotu nad mizo, sin Peter pa je bil ravno v hlevu pri živini. V zraku je bila slutnja jeseni in dežja. Prihaja čas, ko bo življenje visoko nad Ukvami bolj samotno, ko bodo vaščani vse manj prihajali na pivo in klepet, ko bo treba živino oskrbovati in molsti v hlevu. Zanimalo me je, kako je tu pozimi, ko zavladata sneg in tišina. Težko, sta povedala mati in sin, a ljudje prihajajo tudi pozimi. Alpiniste privablja Kok in Lepi vrh, ki sta kot nalašč za turno smučanje, veliko ljudi do agriturizma pripešači s krpljami, nekateri pa se še najbolj zanesejo na lastne noge in se na planino podajo peš. Tako je pri Rosičevih tudi pozimi živo in se jim ni treba pritoževati zaradi osamljenosti. Letos spomladi, ko snega in mraza kar ni hotelo biti konec, je bilo zime in samote dovolj tudi "medotu", ki se potika po teh koncih in se je maja na večer zglasil na dvorišču agriturizma. Peter ga je lepo posnel, slike pa je objavil videmski dnevnik Il Gazzettino, pa še na Facebooku so bile na ogled. Teddy, kot ga imenujejo nekateri, je pač priljubljen med Ukljani in prebivalci Kanalske doline, ki se ga ne bojijo, ampak vidijo v njem le prispodobno neokrnjene narave in turistično maskoto. Pri Rosiču, kjer so krožniki tako obilni, da se naročila navadno končajo pri topli predjedi, so klepetavi in družabni. Spomladi, ko so domača zelišča zelo gostokrat na krožnikih, gospodinja gostom rada pokaže še, kje in kako se nabirajo. Planine so namreč bogate z dragocenimi zdravilnimi in jedilnimi rastlinami, ki so bile nekaj pastirjem nadse dobrodošle in so jih uporabljali tudi pri pripravi namazov in sirov. No, ni kaj, Teddy je poznavalec in ve, kje so doma prijazni ljudje. Na planinah nad Ukvami, seveda.

/ dalje
Suzi Pertot

pa čeprav lahko traja od dveh do treh ur. Odkvisno pač, koliko smo hitri. Gačmanova kmetija ni edina, ki je odprta turistom in nudi tudi prenočišča. Enako razgledna in prijazna je planina Priu, do katere nas popelje lepa krožna pot iz doline Ravne. Tudi tam nas čakajo prijaznost, dobra domača hrana, predvsem pa razgledi, da bi ostal... za vedno. Lepi so ti naši Julijci, enkratno lepi. Mogočni kot bogovi, ki nas vabijo v objem pobočij, kjer postane vsakdanost le grd spomin. In je čas drugačen, veliko bolj

Tretja številka otroške revije Pastirček

Blag spomin na drage umrle in iskrena zahvala Bogu

Otožni mesec november zastira naravo, ki izgublja pisane jesenske barve, s sivo kopreno in dežne kapljice so kot solze, ki padajo na grobove naših dragih rajnih, ki spokojno spijo v tihih grobovih na naših pokopališčih. Cvetje in prižgane svečke na gomilah, posebno pa molitve nas povezujejo z njimi, ki že uživajo večni mir in čakajo na vstajenje. Nanje se spominjamo predvsem na praznik vernih duš, drugega novembra, kot je v urednikovi beležki zapisal Marijan Markežič v tretji, novembrski številki Pastirčka, ki v spomin na umrle prinaša pesem Berte Golob *Naši rajni*. Tudi pesem Zore Sakside *Na Božji njivi* je namenjena spominu naših najdražjih, ki "vsi v naših srcih so". V listopadu - kakor z lepo slovensko besedo imenujemo enajsti mesec v letu - je tudi zahvalna nedelja, ko se še posebno goreče zahvaljujemo Bogu za vse, kar nam daje, in za vsako tudi drobno milost ali dobroto, ki smo je deležni v življenju. Konec novembra (27.) se pa začenja čas velikega pričakovanja na Gospodovo rojstvo. Adventni venčki bodo vidni znak, da se bliža težko pričakovani Božič.

Da se moramo za vsak dar, pa tudi za vsako skrb, ki smo jo deležni, zahvaliti, nazorno prikazuje strip, ki ga piše Walter Grudina, ilustrira pa Paola Bertolini Grudina. Vzoredni zgodbi o hvaležnem in nehvaležnem fantičku nagovarjata bralce, naj še sami razmislijo o tem in naj napišejo, kakšno je njihovo počutje, ko se zahvalijo ali ko pozabijo izkazati hva-

ležnost. Tudi smrečica v zgodbi Marize Perat *Smrečica odhaja v svet* je bila zelo hvaležna, da jo je dobra vila spet prestavila v domači gozd. Potem ko je zahrepenela po tujem gozdu, kjer je mnogo visokih dreves, je spoznala, da je v domačem kraju najlepše, saj se tu počuti najbolj varno in gozdne živalice so prijazne in ljubeznive kot nikjer drugje. Ljubo doma, kdor ga ima! Tudi tokrat Peratova ni pozabila v pravično vezzeno vtakati modro nitko, dragoceno za življenjsko pot. *Hvala* je naslov pesmi, ki jo je zložila Berta Golob, uglasbil pa Patrick Quaggiato. On je Pastirčkovim bralcem podaril že ničkoliko pesmic, da jih bodo lahko zapeli v šoli ali v pevskem zborčku.

Gotovo so bili tudi Izraelci hvaležni Bogu, da jim je pomagal zavzeti utrjeno mesto Jeriho. O tem piše v rubriki *Zgodbe iz Svetega pisma* Walter Grudina, ob zelo prikupnih ilustracijah Paole Bertolini, ki je pridala še drobno likovno nalogo. Bertolinijeva je na strune zahvale ubrala tudi rubriko *Čas za igro!!!* Mali bralci bodo lahko dokončali dopolnjevanke o pujsku Binetu, ki jo prav njim poklanja Danila Komjanc. Prvošolčkom je namenjena pesmica *Abeceda*, ki je izšla izpod peresa Barbare Rustja in ima priloženo jezikovno nalogo, le-ta bo dobro učno dopolnilo za otroke, ki so letos prestopili šolski prag. Malce večji šolarčki pa bodo gotovo radi prebrali njen naravoslovni koticček, v katerem čepi urni ... poljski zajec, ki zaspil večkrat na dan po približno eno minuto! Ubožec zmeraj mora biti buden, da ga ne presenetijo kak plenilec. Lev v slovenski ljudski basni se npr. ni pomišljal pohrustati zajca in raztrgati medveda pa tudi

volka, samo zato, ker niso odgovorili na njegovo vprašanje, ali smrdi ali diši v njegovem brlogu. Le lisica, ki "je prav zvita zver", se je izmazala, rekoč, da je prehlajena in zato ne more soditi, kako je v njegovi duplini!

Vojan T. Arhar je avtor hudomušne pesmice *Mišipesem*, o mišku, ki je šel po svojo nevestico v mišje mesto Cvilcvil. Danila Komjanc je ilustrirala miško bistrega pogleda; otroci jo bodo odeli v kar najbolj primerne barve, kakor tudi ostale ilustracije, ki namenoma niso barvne, prav zato, da Pastirčkovi prijatelji sami sežejo po barvicah in jih pobarvajo, kot sami najbolj želijo. O ločilu 'vprašaju', ki ga je Marjan Manček upodobil kot ukrižjenega starčka, poje pesmica *Vprašaj Berte Golob*.

Zaskrbljeni Pacek, ki je izšel iz domišljije Walterja Grudine in se že dolgo vrsto let vsak mesec pojavlja na Pastirčkovih straneh, da bi s svojo spakedranščino opozarjal na jezikovne spake, katerim večkrat nasedajo šolarji, pravi, da so njegovi spisi "en dižaštro".

V jeseni nas drevesa obdarijo z različnimi plodovi, tudi s hrasta padajo želodi. Prav iz njih in zobotrebecev bodo otroci lahko izdelali ježka, konjička in še marsikaj. Navodila daje Tatjana Ban. Kdor tudi v žalostnih novembrskih dneh ne zdrži doma, bo lahko prosil starše, naj ga peljejo na izlet proti Colu nad Ajdovščino, da bi šli po stopinjah strica Maksa, ki je Tjašo in Pastirčka peljal na Kovk (961 m), da so uživali čudovit razgled na Sinjih vrh, Čaven, Trnovski gozd, Vipavsko dolino, Javornik, Nanos, Slavnik, Vremščico ... Kdor pa se raje zadržuje na toplem, bo s Pastirčkom slaščičarjem stopil v kuhinjo in pripravil sadno torto, da bo posladkal dan sebi in drugim. Recept sta posredovali Katerina in Graziella Zavadlav, ena v besedi, druga v sliki. Na straneh Pastirčkove pošte je 44 krasnih raznolikih risbic v različnih tehnikah, ki so jih poslali Pastirčkovemu uredništvu učenci z Goriškega in Tržaškega. Jakob Tul (5. r.), in Monika Smotlak (4. r.), učenca OŠ P. Voranc iz Doline, sta napisala pesmice, *Orel, Žafran, Gripa*. Tretješolci OŠ P. B. Domen iz Sovodenj so pa izdelali kolaž Jesenski gozd. Vsi risarji so res pridni!

JK

Beneška galerija v Špetru

Odprtje razstave stripov Morena Tomasetiga

Kaplan Martin Čedermac oziroma beneški duhovnik Anton Kufolo (Cufolo), ki je dal Francetu Bevku navdih za roman o boju za slovenski jezik v Nediških dolinah, je bil pravzaprav glavni junak odprtja razstave *Kako nastane strip*, v Beneški galeriji v Špetru, 4. novembra 2016. Številni publikli, ki je prišla na srečanje tako iz Nediških dolin kot iz Gorice in Slovenije, je avtor stripa in razstavljalec

Moreno Tomasetig razložil, kako pravzaprav nastane strip - kar zadeva zgodovinski strip - pa je povedal, da je nastal najprej kot nadaljevanke v beneškem narečju v petnajstodnevniku Dom, pozneje pa je združenje Most odločila, da strip objavi še v knjigi skupaj z italijanskim prevodom Bevkovega romana. Gre za zgodovinsko pričevanje o dramatičnem položaju ljudi v Benečiji v času, ki je sledil ekonomskemu polomu iz leta 1929 in se je potem skozi težko, temno obdobje fašizma nadaljeval do druge svetovne vojne. To so leta totalitarizma, diktatur, čas Hitlerja, Mussolinija in Stalina, in obenem leta, ko je Disney ustvaril lik "Treh prašičkov", je povedal Moreno in poudaril, kako pomembno vlogo so imeli duhovniki pri ohranjanju slovenstva in slovenščine. Giorgio Banchig, glavni urednik Doma in predstavnik Zadruga Most, je spregovoril o ustvarjalcu in dolgoletnem sodelavcu Doma Morenu Tomasetigu ter njegov zgodovinski strip označil kot pomem-

ben prvenec in kakovosten skok v umetnikovem opusu. Morena je predstavil kot živahnega večplastnega ustvarjalca, ki se bori tako za manjšinske pravice kot za ekološko ter človeku, planetu in naravi prijaznejši svet.

Odprtje so popestrili pevci Fajne bande, o razstavljenih risbah in o liku Antonia Kufola pa sta spregovorila še Hijacint lussa, predsednik Zveze beneških umetnikov, ki se je osredotočil na zgodovino in vlogo stripa, ter Luigi Moderriano, simpatičen in duhoviti nečak pokojnega duhovnika iz Plešič, ki je med drugim povedal, kako je bil njegov stric Antonio vedno poln hudo mušnosti in optimizma.

Razstavo v Beneški galeriji lahko obiščete do konca meseca, in sicer vsak dan od 16. do 18. ure. Ogled razstavljenega materiala nam bo omogočil, da v živo spoznamo, kako nastane strip, ki ga dobimo v roke že pobarvanega in izdelanega. Moreno je namreč poleg že izdelanih strani razstavil tudi črno-bele skice, šudije in načrte, s katerimi se je dolge ure ukvarjal, preden so nastale risbe z glavnimi junaki in celotnim ozadjem. Zanimivo so tudi barve, ki jih je Moreno pozneje izbral in ki so značilne za ilustratorstvo predvojnih let. Pri tej izbiri, je priznal, mu je stala ob strani žena Tuuli Nevasalmi, ki je tudi sama knjižna oblikovalka in Morenu pomaga pri delu.

s. p.

Ilustracija: Paola Bertolini Grudina

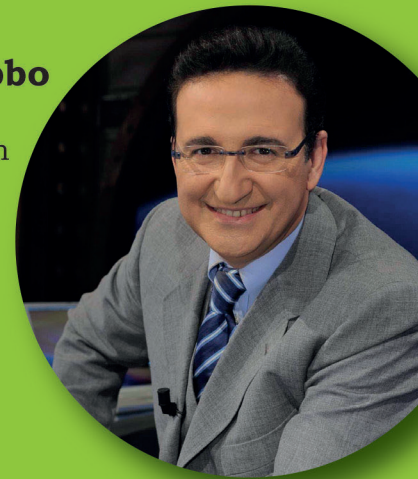

ODPRTJE OBNOVLJENEGA SPOMINSKEGA OBMOČJA

Kras 2014+, prihodnost
Nedelja, 20. november 2016

Roberto Giacobbo

novinar, voditelj
in avtor televizijskih
oddaj, pisatelj

10.00

Gorica, Palača Attems Petzenstein

Pozdravi

Enrico Gherghetta

predsednik Pokrajine Gorica

Okrogla miza.

Sodelujejo:

Roberto Giacobbo, novinar, voditelj
in avtor televizijskih oddaj, pisatelj

Andreas Kipar, masterplan Kras 2014+

Mara Černic, podpredsednica in

odbornica za turizem Pokrajine Gorica

Mitja Juren, zgodovinar in domačin

Povezuje:

Paolo Notari, novinar in televizijski voditelj

12.15

Debela griza, Zagraj - Sovodnje ob Soči

Pozdrav

Mara Černic

podpredsednica Pokrajine Gorica

Odprtje obnovljenega

Spominskega območja

Priložnostni govori

Predstavitve projekta: **Paolo Bürgi**

Slavnostni rez traku z zdravico

provincia di gorizia
provincie di gurize
pokrajina gorica

KRAS
2014+

www.provincia.gorizia.it - www.carso2014.it - facebook.com/carso2014

Kongregacija za nauk vere

Navodilo Ad resurgendum cum Christo o pokopu pokojnih in shranjevanju pepela v primeru kremacije

1. Da bi vstali s Kristusom, moramo s Kristusom umreti, saj "se bomo izselili iz telesa in se priselili h Gospodu" (2 Kor 5,8). Z navodilom Piam et constantem z dne 5. julija 1963 je tedanji Sveti oficij določil, da "se skrbno ohranja običaj pokopavanja trupel vernikov", ter dodal, da kremacija "sama po sebi ni nasprotna krščanski veri" in naj se ne odklanja zakramentov in krščanskega pogreba tistim, ki so zaprosili za upepelitev. Pogoj je, da taka odločitev ni bila sprejeta z namenom "zanikanja krščanskega dogem ali v duhu sektaštva ali zaradi nasprotovanja krščanski veri in Cerkev".

Sprememba v cerkveni praksi se je pozneje odražala tudi v Zakoniku cerkvene prava (1983) in v Zakoniku kanoenov vzhodnih Cerkev (1990).

V tem obdobju se je praksa upepeljevanja močno razširila v mnogih deželah, obenem pa so se razširile tudi nove ideje, ki so v nasprotju z vero in Cerkvijo. Potem ko je Kongregacija za nauk vere pridobila mnenja Kongregacije za bogoslužje in disciplino zakramentov, Papeškega sveta za pravna besedila, številnih škofovskih konferenc in sinod škofov vzhodnih Cerkev, se ji je zdelo primerno izdati novo Navodilo z namenom, da poudari doktrinalne in pastoralne razloge za pokopavanje teles pokojnih. Prav tako izdaja nove norme, ki zadevajo shranjevanje pepela v primeru kremacije.

2. Kristusovo vstajenje je resničen vrhunec krščanske vere in je sestavni del oznanjevanja od velikonočne skrivnosti do začetka krščanstva: "Izročil sem vam predvsem to, kar sem sam prejel: Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v Pismih. Pokopan je bil in tretji dan je bil obujen, kakor je v Pismih. Prikazal se je Kefu, nato dvanašterim" (1 Kor 15,3-5). Po svoji smrti in vstajenju nas je Kristus

osvobodil greha in nam dal novo življenje, "da bi prav tako, kakor je Kristus v moči Očetovega veličastva vstal od mrtvih, tudi mi stopili na pot novosti življenja" (Rim 6,4). Poleg tega je vstali Kristus počelo in vir našega prihodnjega vstajenja: "Toda Kristus je vstal od mrtvih, prvenec tistih, ki so zasпали. [...] Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo v Kristusu tudi vsi oživiljeni" (1 Kor 15,20-22).

Če je res, da nas bo Kristus obudil naslednji dan, je na neki način tudi res, da smo s Kristusom že vstali. S krstom smo namreč potopljeni v Kristusovo smrt in vstajenje ter zakramentalno združeni z njim: "S krstom ste bili namreč pokopani skupaj z njim, v njem ste bili tudi obujeni, po veri v delovanje Boga, ki ga je obudil od mrtvih" (Kol 2,12). Združeni s Kristusom po krstu smo že resnično deležni življenja z vstalim Kristusom (prim. Ef 2,6). Po Kristusovi zaslugi ima smrt v krščanstvu pozitiven pomen. Cerkev pri bogoslužju moli: "Kajti tvojim vernim, Gospod, se življenje spremeni, ne pa uniči, in ko razpade dom bivanja na zemlji, nam je že pripravljeno večno bivališče v nebesih". S smrtjo se duša loči od telesa, toda ob vstajenju bo Bog povrnil življenje našemu preobraženemu telesu in ga združil z našo dušo. Tudi v sodobnem času je Cerkev poklicana, da oznanja vero v vstajenje: "Vstajenje mrtvih je vera kristjanov: to smo, če verujemo v to".

3. Skladno s starodavno krščansko tradicijo Cerkev močno priporoča, da se telesa umrlih pokopljejo na pokopališčih ali na drug sveti kraj.

V spominu na Gospodovo smrt, pokop in vstajenje, skrivnost, v luči katere se izraža krščanski odnos do smrti, je pokop v zemljo predvsem najbolj primeren oblika, s katero se izražata vera in upanje v vstajenje telesa.

Cerkev, ki je kakor mati spremljala kristjana na njegovem zemeljskem romanju, izroči Očetu po Kristusu sina v njegovi milosti ter zemlji telesne ostanke v upanju, da bo dosegel slavo vstajenja. S pokopavanjem teles umrlih Cerkev potrjuje vero v vstajenje mesa in izpostavlja visoko dostojanstvo človekovega telesa, ki je sestavni del osebe; ta si skupaj s telesom deli zgodovino. Zato Cerkev ne more dovoliti praks ali obredov, ki vključujejo zmotno pojmovanje smrti kot dokončnega izničenja osebe bodisi kot trenutka združitve z naravo ali vesoljem bodisi kot etape v procesu reinkarnacije ali dokončne osvoboditve iz telesnega "zapor".

Poleg tega pokopavanje na pokopališčih ali drugih svetih krajih na primeren način odseva pieteto in spoštovanje do teles pokojnih. Ta so s krstom postala tempelj Svetega Duha in "se jih je poslužil kakor orodij in lončenih posod, da je opravljal številna dobra dela". Pravični Tobija je pohvaljen za zasluge, ki jih je pridobil pred Bogom, ker je pokopal mrtve, in Cerkev šteje pokopavanje mrtvih za telesno delo usmiljenja. Ne nazadnje pokopavanje teles vernih rajnih na pokopališčih ali na drugih svetih krajih omogoča družinskim čla-

nom in celotni krščanski skupnosti spomin in molitev za rajne kakor tudi čaščenje mučencev in svetnikov.

S pokopavanjem teles na pokopališčih, v cerkvah ali temu namenjenih območjih je krščanska tradicija ohranjala občestvo med živimi in pokojnimi ter se s tem postavila proti težnji, da bi prikrivali ali privatizirali dogodek smrti in pomen, ki ga ima za kristjane.

4. Tam, kjer higijenski, ekonomski ali socialni razlogi privedejo do izbire kremacije - izbira, ki ne sme nasprotovati jasno izraženi ali vsaj domnevni volji pokojnika -, Cerkev ne najde doktrinalnih razlogov, da bi prepovedala tovrstno prakso. Upepelitev trupla se ne dotika duše in ne ovira Božje vsemočnosti, da bi obudila telo, zato ne vsebuje objektivnega zanikanja krščanske nauka o neumrljivosti duše in vstajenju telesa.

Cerkev še vedno priporoča pokop teles, saj se s tem izkaže večje spoštovanje do pokojnih. Kljub temu sežiganje ni prepovedano, "razen če bi bilo izbrano iz razlogov, ki so nasprotni krščanskemu nauku".

Če ni razlogov, ki bi nasprotovali krščanskemu nauku, Cerkev po bogoslužnem opravilu za rajne spremlja izbiro kremacije s primernimi liturgičnimi in pastoralnimi navodili ter pri tem posebej skrbi, da bi se izognili vsakemu pohujšanju ali verski brezbrzičnosti.

5. Če se iz tehtnih razlogov izbere kremacija trupla, mora biti pepel pokojnika praviloma shranjen v svetem kraju, torej na pokopališču ali, če je primerno, v cerkvi oziroma na za to s cerkvene strani posebej namenjenem območju. Vse od začetka so kristjani želeli, da bi bili njihovi pokojni predmet molitev in spominjanja krščanske skupnosti. Njihovi grobovi so postajali kraji molitve, spomina in premišljevanja. Verni rajni

pripadajo Cerkvi, ki veruje v občestvo "tistih, ki romajo na zemlji, umrlih, ki se očiščujejo, in tistih, ki že uživajo nebeško blaženost; vsi ti se zraščajo v eno samo Cerkev".

Shranjevanje pepela na svetem kraju lahko zmanjša tveganje, da bi bili pokojni prikrajšani za molitev, spominjanje sorodnikov in krščanske skupnosti. Na tak način se izognemo možnosti, da bi pozabljali, nespoštljivo ali vraževerno ravnali s posmrtnimi ostanke pokojnih, še posebej po tem, ko bo preminila prva generacija.

6. Kakor je omenjeno zgoraj, shranjevanje pepela v domači hiši ni primerno. Samo v primeru zelo tehtnih ali izjemnih razlogov, na katere vplivajo lokalne in kulturne okoliščine, krajevni ordinarij v dogovoru s škofovsko konferenco ali sinodo škofov vzhodnih Cerkev lahko dovoli shranjevanje pepela v domači hiši. Kljub temu pepel ne sme biti razdeljen med družinske člane in je treba vedno izkazati spoštovanje ter primerne pogoje shranjevanja.

7. Da bi se izognili vsaki obliki panteističnega, naturalističnega ali nihilističnega zmotnega pojmovanja, naj ne bo dovoljen raztos pepela v zrak, zemljo ali vodo kakor tudi pretvorba pepela v spominke, zlatarske izdelke ali druge predmete, saj v teh primerih ne moremo upoštevati higijenskih, socialnih ali ekonomskih razlogov, ki bi utemeljevali odločitev za kremacijo.

8. V primeru, da je pokojnik pred smrtjo javno izrazil željo za upepelitev in raztos svojega pepela v naravo iz razlogov, ki nasprotujejo krščanski veri, naj se odreče pogreb, kakor to določa pravo.

Sveti oče Frančišek je v avdienci, ki jo je namenil spodaj podpisane kardinalu prefektu dne 18. marca 2016, odobril to Navodilo, ki je bilo sprejeto na rednem zasedanju te kongregacije dne 2. marca 2016, in je ukazal objavo.

V Rimu, na sedežu Kongregacije za nauk vere, 15. avgusta 2016, na praznik vnebovzvetja blažene Device Marije.

Gerhard kard. Müller - prefekt
Luis F. Ladaria, DJ,
naslovni nadškof Thibice - tajnik